

باستان‌شناسی بعصر پهلوی

بعصر اعلیحضرت رضاشاه کبیر سازمان باستان‌شناسی ایران و موزه ایران باستان تاسیس شد و همه آثار باستانی در این موزه گردآوری گردید که یکی از آثار پرارزش و با مباحات عصر پهلوی است .
* اعلیحضرت رضاشاه کبیر در مسافرت‌ها و بازدیدهایی که از سراسر کشور بعمل می‌آوردند آثار باستانی را نیز بازدید و برای حفظ و مراقبت آنها دستورات مؤکد میدادند .
تحقیقات هرتسفلد

در سال ۱۳۱۱ يك هیئت علمی از طرف موسسه شرق‌شناسی دانشگاه شیکاگو بریاست « پرفسور هرتسفلد » مستشرق و باستان‌شناس معروف آلمانی در خرابه‌های تخت‌جمشید بکاوش پرداخت و آثار

گرافیهایی را از دل خاکها درآورد و چند کتیبه را که بخط میخی بود خواند و صفحات درخشانی به تاریخ ایران افزود. این اکتشافها و کاوشهای علمی، اعلیحضرت رضاشاه کبیر را آنقدر مسرور ساخت که برای بازدید آن بفارس عزیمت کردند و يك‌روز در تخت جمشید بتماشا و تحقیق پرداختند .

بازدید از تخت جمشید

* اعلیحضرت رضاشاه کبیر در دوره سلطنت دو بار از تخت‌جمشید بازدید بعمل آوردند . يك بار در سال ۱۳۱۲ بود که کاوشهای هرتسفلد به نتیجه رسید و بار دیگر در بهار سال ۱۳۱۶ باتفاق ولایت‌عهد « شاهنشاه آریامهر » صورت گرفت که با کاوشهای باستان‌شناسان دیگر ذخائری بیشتری در شوش و استخر و پاسارگاد بدست آمده بود .

کاوشهای دیگر

اگر چه کاوشهای پرفسور اشویت و گریشمن و گدار و محققان دیگر هر يك بتاریخ ایران كمك‌های ارزنده‌ای کرده است اما شاید هنوز کاوش و تحقیق هرتسفلد در مرتبه نخستین باشد زیرا پرفسور هرتسفلد پله‌های بزرگ ورودی تالار کاخ آپادانا را بانقوش برجسته آن از زیر خاک درآورد و کتیبه سنگی خشایار شاه را بخط میخی خواند و مهمتر آنکه الواح طلا و نقره با دوسکه زر و سیم درجبه‌های سنگی از پی‌نا و زیرستونهای اساسی کاخ آپادانا که داریوش بزرگ بزییر آن نهاده بود یافت و خطوط آنرا خواند که در سراسر دنیا از آن سخن رفت و مطبوعات جهان پیرامون آن بحث کردند و محققان و مورخان بکاوش بیشتر پرداختند .

بازدید اول

اعلیحضرت رضاشاه کبیر در بازدید اول وقتی به کتیبه خشایار شاه رسیدند پرسش فرمودند و هرتسفلد ترجمه آنرا تقدیم داشت که پیش از این درجای خود یادشده اعلیحضرت بامسرت زائدالوصف پیوسته برای پیشرفت کار دستورات لازم صادر می‌کردند .

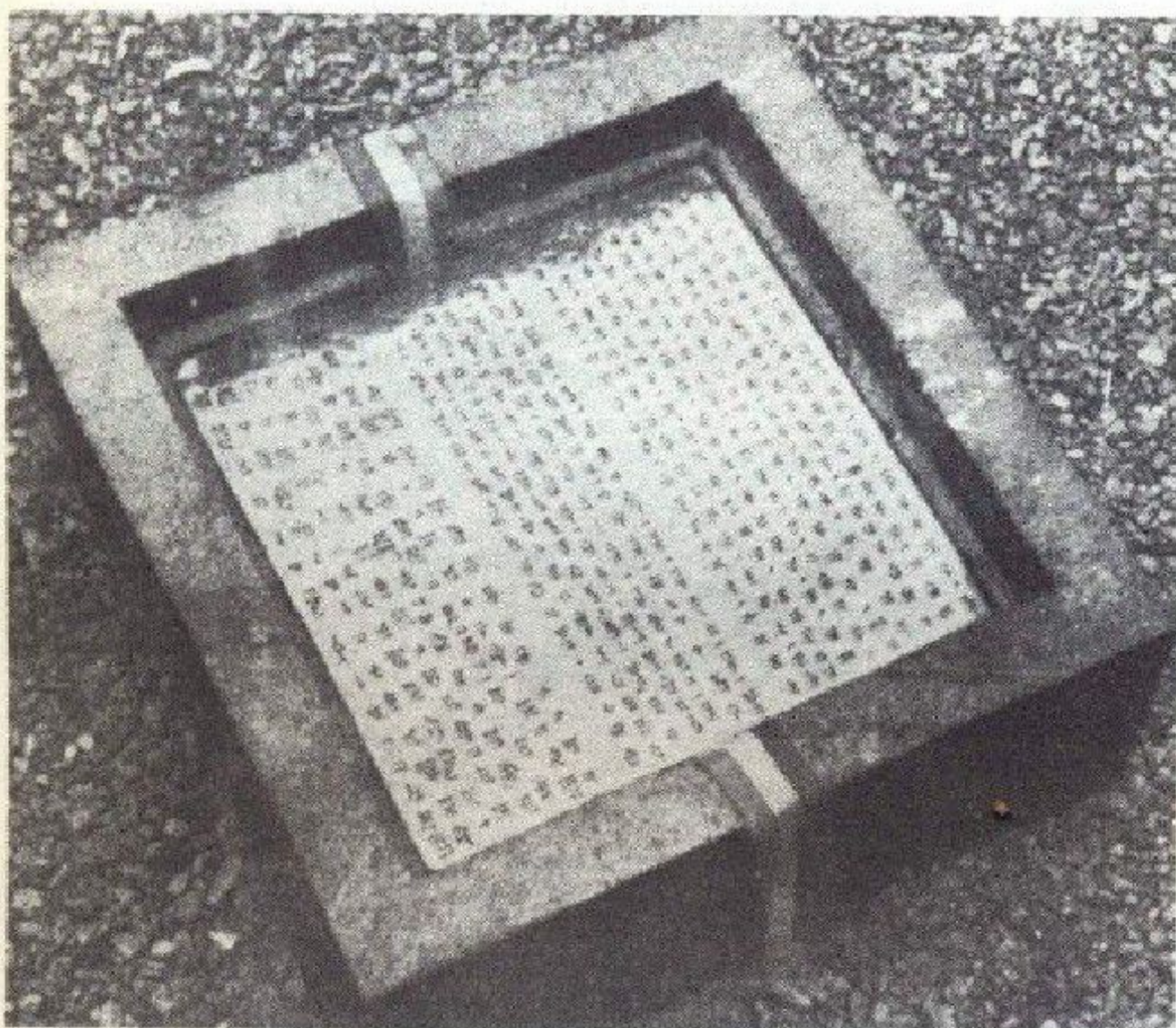
ویرانه های کنجدار

بازدید دوم

* بار دیگر که در بهار سال ۱۳۱۶ که اعلیحضرت رضاشاه کبیر باتفاق شاهنشاه آریامهر، از تخت جمشید بازدید فرمودند پرفسور اشمیت کشفیات و تحقیقات جدید را بمرض رسانید. این بار نیز يك روز سراسر تخت جمشید مورد بازدید قرار گرفت. محققان خارجی و ایرانی توضیحات دادند.

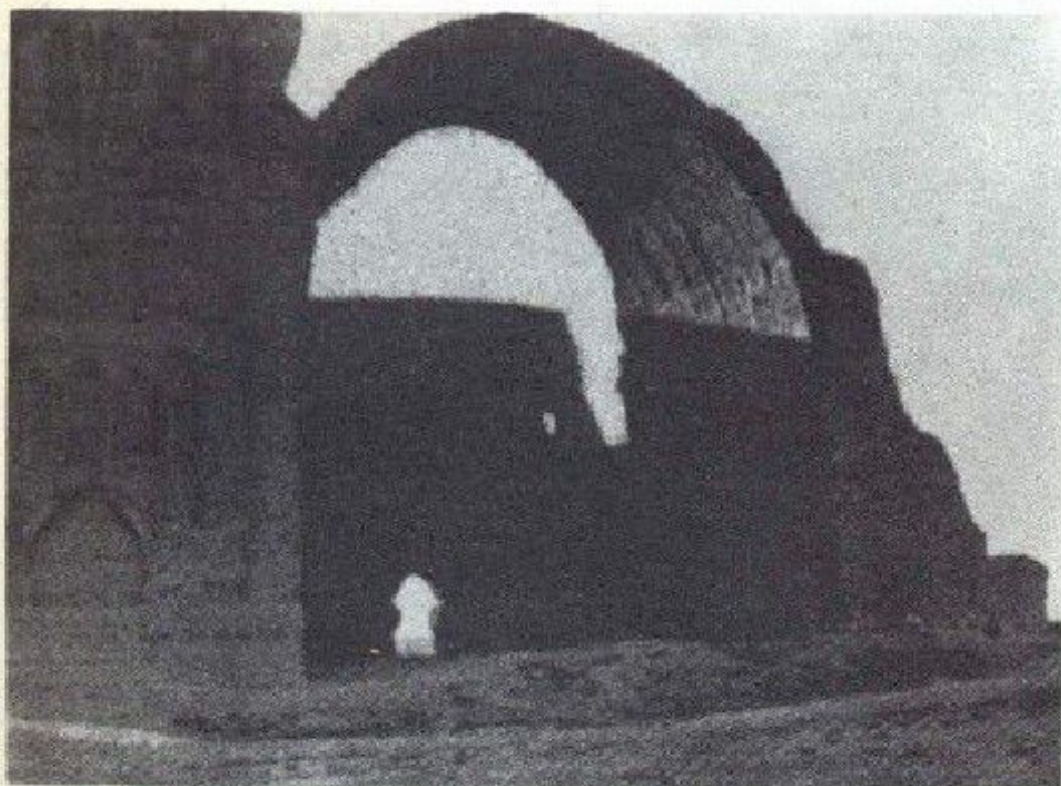
چگونگی الواح طلا و نقره داریوش

* هنگامی که داریوش کبیر فرمان بساختن کاخ آپادانا داده تاریخ سلطنت و نام نیاها و حدود مملکت خود را بر الواحی از طلا و نقره بخط میخی نوشته و بزمین سپرده است بدین نحو که چهار صندوق سنگی در درون هریک از آنها دولوح یکی طلا و یکی نقره با يك سکه طلای عصر او در چهار

گوشه کاخ و در پی بنا نهاده شده که در عصر اعلیحضرت رضاشاه پهلوی دو صندوقچه آن از دو گوشه کاخ در شهریور سال ۱۳۱۲ درآمده و در دو گوشه دیگر آثار و جای دو صندوقچه دیگر مشهود شده و هنوز معلوم نیست که در چه زمان و کجا رفته و آیا باقی است یا بطمع طلای آن آنرا ذوب کرده اند، بهر حال داریوش کبیر تاریخ شاهنشاهی و حدود مملکت خود را بر این الواح که همه مشابه یکدیگر است نوشته و میگوید «من داریوش شاه شاهان پسر هشتاسب شاهنشاه ایران هستم که مرزهای کشورم هند، سگستان آنسوی سند، مملکت حبشه و دریای عمان، و از سوی دیگر تا خاک سیتها است و اهورامزدا کشور پهناور مرا در امان خواهد داشت...»

هنگامی که الواح طلا و نقره را باجیمبه های آن به تهران آوردند اعلیحضرت رضاشاه کبیر بامسرت بسیار هیئت دولت و نمایندگان مجلس و رجال را در کاخ مرمر دعوت بدیدن آن فرمودند.

یادی از «طاق کسری» در سرزمین تیسفون کنار دجله

والرین در پای اسب شاپور - نقش رستم

یادگار عهدالدوله دیلمی

رودخانه کر در جنوب شرقی مرودشت فارس جاری است و تا شیراز بالغ بر دوازده فرسنگ فاصله دارد. این رودخانه در همان دشتی در حرکت است که تخت جمشید ساخته شده و در همان روزگار سراسر این جلگه و آبادیهای باستانی را مشروب میساخته است.

بر روی این رودخانه عهدالدوله دیلمی بسال ۳۶۵ هجری سدی ساخته که بخشی از مرودشت را سیرآب می کند و به « بندامیر » معروف است زیرا بند واژه ایست پارسی و بجای « سد » که واژه ایست عربی بکار رفته. این سد هنوز باقی است و همان نواحی عهد عهدالدوله را آبیاری مینماید. در جانب دیگر این رودخانه که راه شیراز باصفهان را قطع می کند پل بزرگی از عهد شاه عباس کبیر باقی است که هنوز از آن بهره برداری میشود و معروف به پل خان است که حاکم فارس امامقلیخان ساخته است.

قوام الملک شیرازی پیرامون منطقه ی ده پید و بندامیر مراتبی بعرض میرساند.

ده پيك ودهبيد - ↓

↑ بندهامير

از شیراز تا تهران

● در بازدیدهایی که اعلیحضرت رضا شاه کبیر از استانها و شهرستانهای ایران بعمل میآوردند در طول راهها از هر ده و روستائی که میگذشتند پیرامون کشاورزی و حفر قنات و طرز زندگی و بهداشت و مخصوصاً نو سازی روستاها دستوراتی میدادند و توجه خاص داشتند و هر منطقه ای نسبت به عصر و زمان خود عقب مانده بود استاندار و فرماندار آنجا مورد بازخواست و سرزنش قرار میگرفت و بی شک پیشرفت اجتماعی استانهای ایران بعضی پهلوی وجهش روستائیان بسوی تمدن نو بر اثر مسافرتها و بازدیدهای مداوم اعلیحضرت رضاشاه کبیر در سراسر ایران بود. پیش از این یاد شد که اعلیحضرت رضاشاه کبیر از بدو سلطنت پیوسته از سراسر مملکت بازدید میکردند و گاه مسافرتشان بالغ بر یکماه بطول میانجامید و در حالیکه پیوسته همه امور داخلی و خارجی مملکت مورد توجه بود برای پیشرفت آن مناطق صرف وقت میشد چنانکه در سال ۱۳۰۹ از پایان تابستان بمدت شش هفته مسافرت اعلیحضرت از تهران به خراسان و سیستان و بلوچستان و کرمان و یزد و فائین و کاشان بطول انجامید و همه جا اثری عمیق بجای گذارد —

احساسات ملت ایران

در قرون اخیر هیچ يك از سلاطین اوقات خود را صرف بازدیدهای داخلی نمی‌کردند و از روستاهای دورافتاده دیدن نمی‌نمودند و بدیهی است وقتی مردم استانها و شهرستانها بویژه دهقانان از نزدیک شاه خود را ببینند و از نحوه کار و طرز تفکر او آگاه گردند خیلی فرق دارد تا خبرهایی از دور بشنوند و رئیس مملکت خود را هرگز نبینند و وقتی مردم سراسر ایران توجه اعلیحضرت رضاشاه کبیر را بسراسر مملکت احساس کردند و باین حقیقت ایمان یافتند که تمام نیروی اوصرف نو سازی و پیشرفت ایران میشود از دل و جان باستقبال اعلیحضرت میشتافتند و در طول راهها بنو سازی پرداخته و برای خرسندی خاطر او بیشتر پیشقدم می‌شدند و خواسته‌های خود را با زبانی ساده باو میگفتند و از هنگامی که زنان از حجاب تاریک درآمدند و بر تعداد مدارس دخترانه و پسرانه افزوده شد و ملت ایران بسوی تمدن نو پیشتر رفت احساسات مردم بیشتر منعکس میشد و قراوش افکار عمومی در همه جا نمایان میگشت .

● از اصفهان تا شیراز همه جا از شهر و روستا احساسات عموم بویژه جوانان و مردم زوشن فکر و صاحبان صنایع و کشاورزان نسبت بشاه و ولیعهد بی نظیر بود .

اصفهان نمودار صنعت ایران

در نیمه دوم فروردین ماه سال ۱۳۱۶ اعلیحضرت رضاشاه کبیر باتفاق ولایتعهد و شاهنشاه آریامهر از شیراز عازم اصفهان شدند و در اصفهان نیز استقبالی بی نظیر از طرف عموم طبقات بویژه صاحبان صنایع بعمل آمد .

اصفهان شهر هنر و صنعت است و از عهد سلاطین صفوی شهرتش افزون گشته و پیوسته این شعار را برای خود حفظ کرده است .

احساسات شدید میهنی و توجه خاص اعلیحضرت رضاشاه کبیر به صنایع ملی و مصنوعات وطن، مردم صنعتگر اصفهان و صاحبان صنایع آن استان را بیشتر ترغیب کرد که صنایع قدیم را رونق بدهند و صنایع جدید را بوجود بیاورند .

از همان سالهای نخستین سلطنت که اعلیحضرت رضا شاه کبیر جامه‌های سربازی خود را از پارچه ساخت وطن انتخاب فرمودند و عموم مردم ایران را پوشیدن پارچه وطنی اندرز دادند و بنا بامر اعلیحضرت دولت تسهیلات زیاد برای تاسیس کارخانه‌های پارچه بافی فراهم آورد پیوسته سرمایه‌داران اصفهانی اقدام بخرید کارخانه‌های نخ‌ریسی و پشمبافی کردند و در مدتی کوتاه مصنوعات خود را بیازار آوردند و برای کارخانه‌ها و محصولات خود نامهای میهنی انتخاب کردند بطوریکه خشنودی خاطر اعلیحضرت رضاشاه کبیر را فراهم آوردند و بزرگترین مشوق آنها در آن زمان شخص شاه بود .

هر بار که اعلیحضرت تشریف فرمای اصفهان می‌شدند یا در جشن سالانه امتعه وطن محصولات و مصنوعات ایران را مورد بازدید قرار میدادند پارچه‌های بافت ایران را بیش از دیگر مصنوعات دیدن میکردند و در مورد مرغوبی جنس و نفاست و ارزانی آن تاکید میفرمودند و پیوسته بصاحبان صنایع یادآور می‌شدند که باید محصولاتشان با مصنوعات اروپائی رقابت کند و ارزانی آن مورد توجه باشد

مشوق بزرگ صنعت کران

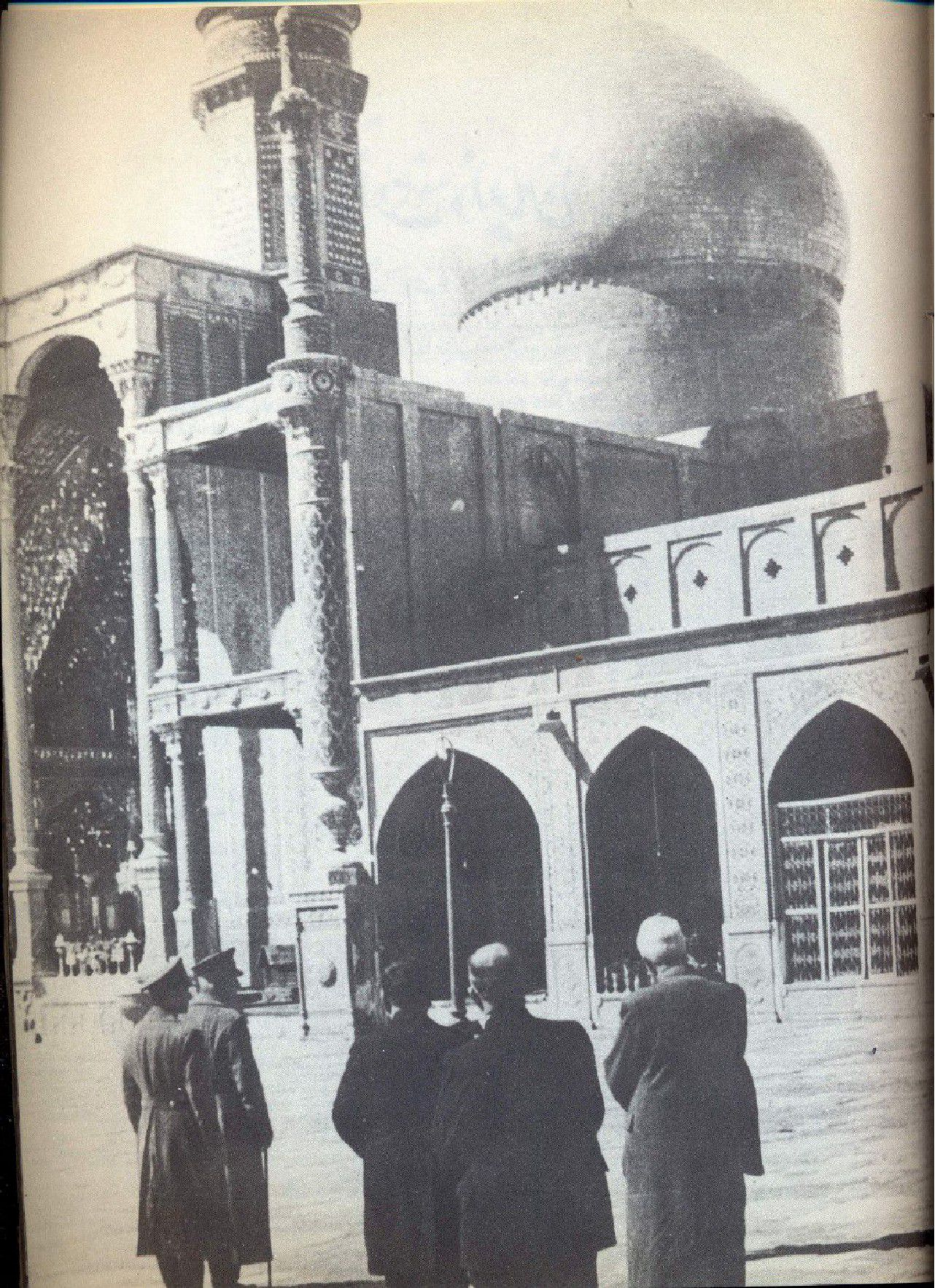
در بازدید از اصفهان صاحبان صنایع که در صف مقدم مستقبلین بودند تمام اوقات اعلیحضرت را به بحث و گفتگو درباره صنایع اصفهان و بازدید از کارخانه‌ها مشغول داشتند و سه روز پیوسته صبح و عصر از کارخانه‌ای به کارخانه دیگر تشریف فرما می‌شدند و از جزئیات پرسش می‌فرمودند و برای پیشرفت هرچه بیشتر صنایع وطن دستورات لازم می‌دادند و رقابتی که بین صاحبان صنایع پدید آمده بود پیوسته دامنه کار را از هر جهت گسترش میداد.

اعلیحضرت رضاشاه کبیر نیز از یادگارهای عصر صفویه که دستور به مرمت و تعمیر آنها داده بودند بازدید کردند و باز هم تاکید فرمودند که باید تمام آثار باستانی تعمیر بشود و مخصوصاً که باید صنعتگران همت کنند که در ساختن کاشی مانند عصر صفوی زیبایی و ثابت بودن رنگ آن را در نظر بگیرند، از این رو میتوان گفت که در عصر پهلوی صنایع قدیم احیاء و از آن زمان کاشی سازی بصورتی ترقی کرد که تمام گنبد ها و گلدسته‌ها و طاق‌های آثار قدیم که رو بویرانی میرفت مشابه آنها در این دوره ساخته شد و در تعمیر بکار رفت.

اعلیحضرت رضا شاه کبیر آنقدر به کاشی ایران و سنگ مرمر ایران توجه داشتند که پیوسته برای بکار بردن آن در بناهای تازه عموم را تشویق می‌فرمودند و بدولت نیز دستور میدادند که در ساختمانهای دولتی کاشی و سنگ بکار ببرند و استیل بناهای باستانی ایران را در نظر بگیرند و اعلیحضرت نیز در تجدید بنای کاخ اختصاصی خود که معروف به «کاخ مرمر» است نمای آنرا با مرمر های معدن یزد آراستند و مقرر فرمودند که گنبدی از کاشی های ساخت اصفهان بر آن بسازند که امروز کاخ مرمر و گنبد آن یکی از آثار زیبای عصر پهلوی در تهران است.

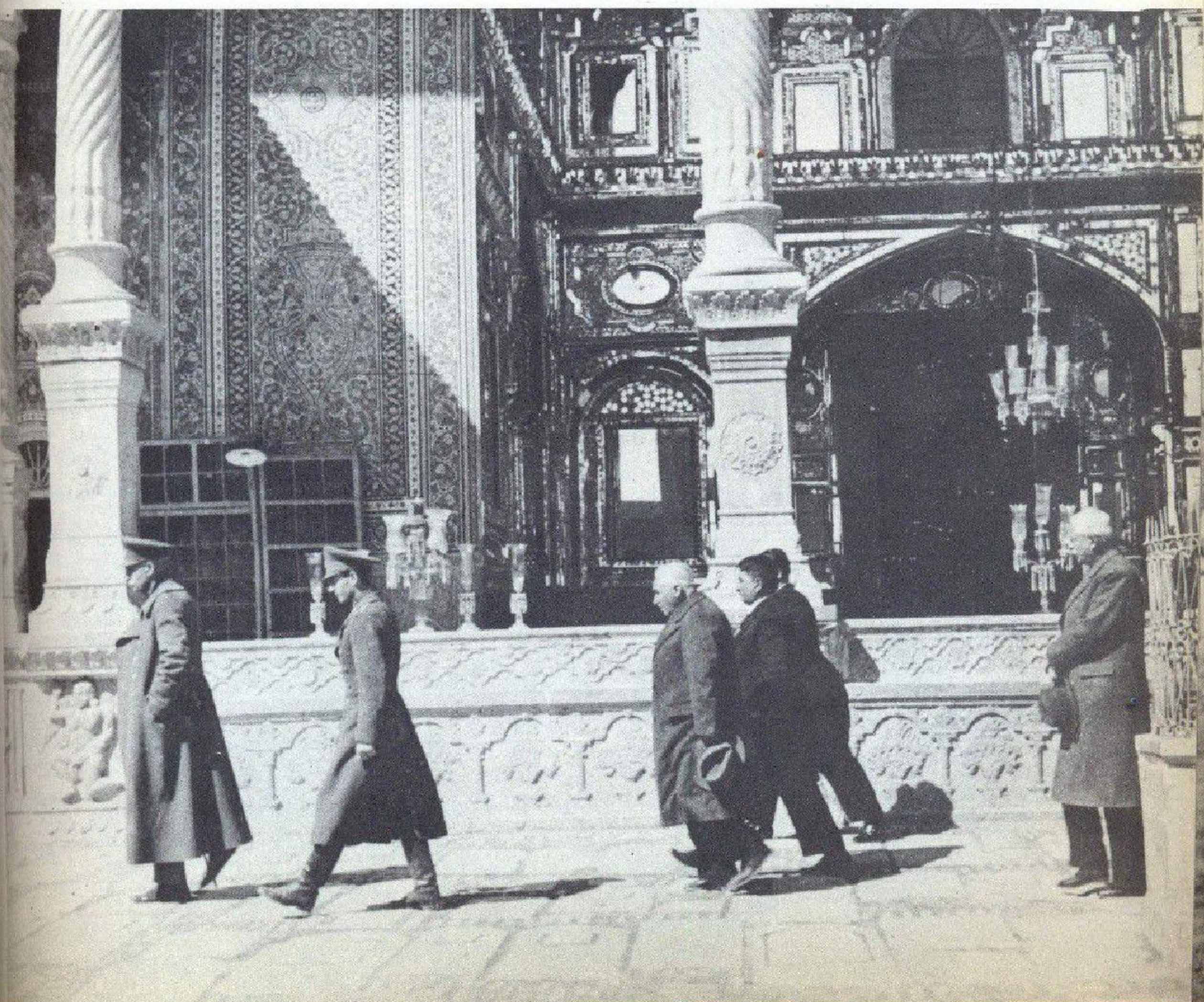
معتقدات و ایمان

دو جمله کوتاه از نبشته‌های شاهنشاه آریامهر پیرامون معتقدات مذهبی اعلیحضرت رضا شاه کبیر آنقدر رسا و گویا است که سخنی دیگر نمیتواند این حقیقت را بنیکی بنمایاند.

« یکی از نشانه‌های بارز اعتقاد و ایمان وی علاقه‌ای بود که بحضرت ثامن‌الائمه امام رضا (ع) داشت و بهمین جهت بنام اصلی تمام پسران خود کلمه رضا را هم اضافه کرده بود و هر گاه فرصتی دست میداد بزیارت مرقده امام هشتم علیه‌السلام میشتافت.

در معتقدات مذهبی نیز بسادگی و دوری از تظاهر پای بست بود و چون گروهی از روحانیون را مورد تعقیب قرار داده بود عده‌ای تصور میکردند که وی پای بند بمبانی مذهبی نیست درحالیکه این قضیه حقیقت ندارد، حقیقت این است که وی بهیچوجه مایل نبود روحانیت سیاست‌آلوده شود» ←

از کتاب مأموریت برای وطنم

بازدید از موزه قم

همزمان با تأسیس موزه ایران باستان در تهران و نیز تعمیر آثار قدیمی مخصوصاً مرمت مزار مقدسه و بقاع متبرکه که مقرر شد که در سراسر ایران هر جا که شایسته آن باشد کتابخانه و موزه‌هایی تأسیس بشود و در حفظ میراث نفیسه، وزارت معارف از هیچ جدوجهدی دریغ ننماید و آن آثار ظریفه را از ذخائر ملی بشمارد، از این رو در اکثر استانها و شهرستانها بویژه در جوار مشاهد و مقابر شریفه کتابخانه‌ها و موزه‌های مذهبی تأسیس شد که از آنجمله موزه آستانه قم است.

با تمرکز یافتن آثاری که سزاوار آن آستانه است موزه مذکور در تاریخ بیست و یکم آبان ماه سال ۱۳۱۴ بوسیله نخست وزیر وقت با اتفاق وزیر معارف و وزیر داخله در قم با حضور علما اعلام گشایش یافت و مراتب بعرض اعلیحضرت رضا شاه کبیر رسید و شائق دیدار آن شدند. اعلیحضرت رضا شاه کبیر بهنگام بازگشت از سفر جنوب در قم نیز از این موزه بازدید بعمل آوردند و برای حفظ و گسترش بیشتر آن به «تولیت» نماینده مجلس و نایب التولیه دستوراتی دادند.

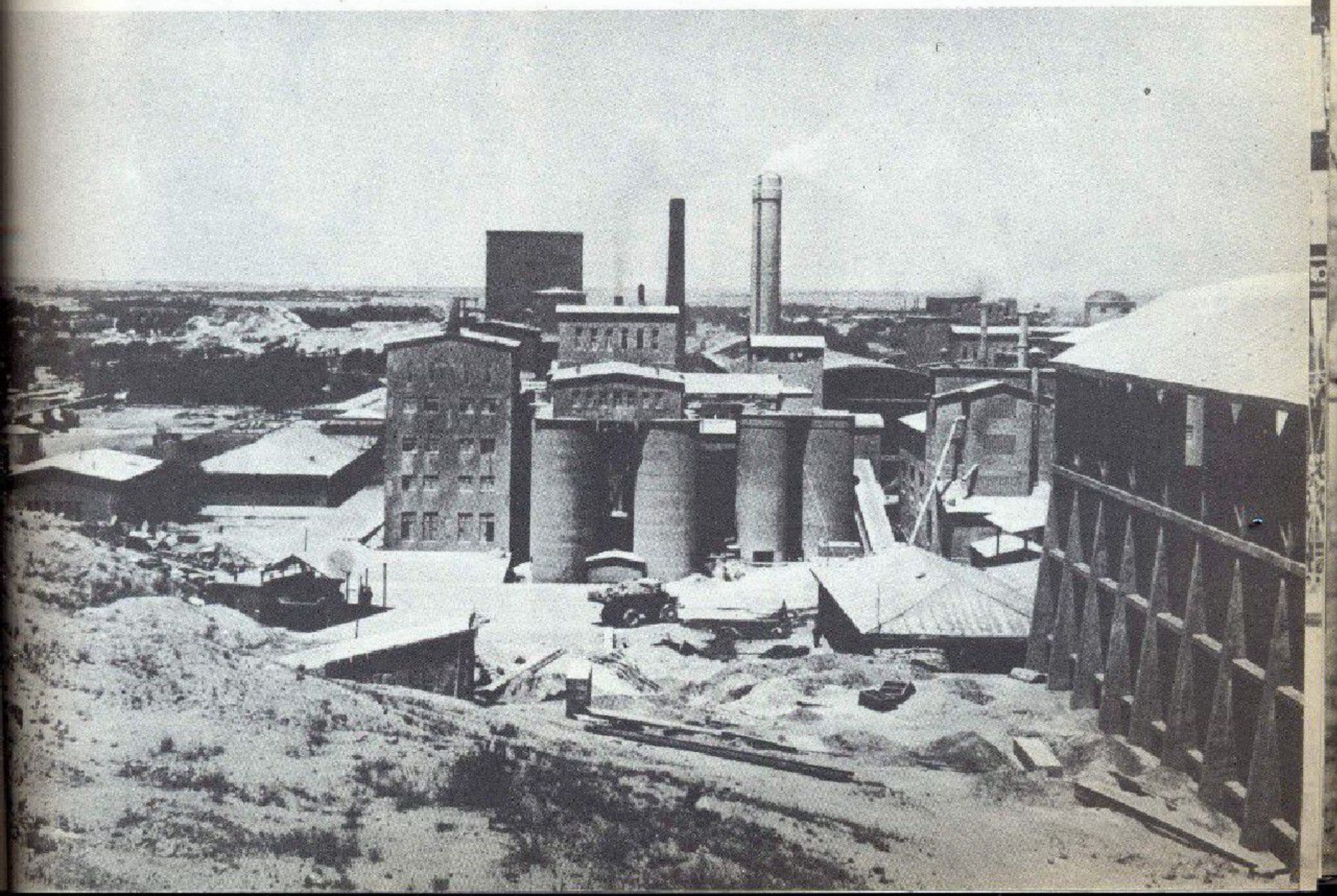

ری . کارخانه سیمان

هر کس از راه‌های جنوبی ایران بسوی تهران بیاید و یا از تهران عازم جنوب ایران باشد چه باراه آهن، چه از راه شوسه دود کارخانه سیمان شهری را در دامنه کوه‌های چشمه‌علی مشاهده مینماید که با سیمان میرود . این کارخانه نخستین کارخانه سیمان ایران است که روز جمعه هشتم دیماه سال ۱۳۱۲ بدست توانای اعلیحضرت رضاشاه کبیر در این منطقه گشایش یافت .

آن روز که کارخانه سیمان ری بکار افتاد برای ساختن راه آهن سراسری ایران احتیاج به سیمان فراوان بود و همه احتیاج آن بنگاه از خارج تأمین میشد اما بابکار افتادن آن مقداری از نیازمندی‌ها مرتفع گردید ، نظریه احتیاج بیشتر سازمان راه آهن ایران به سیمان کارخانه سیمان ری را وزارت راه احداث کرد و روز افتتاح آن وزیر راه «علی منصور» طی تشریفات رسمی در حضور اعلیحضرت رضاشاه کبیر چنین معروض داشت :

«... اولین کارخانه سیمان ایران که در این عصر همایون برای عمران مملکت افتتاح میشود یکی از وسائل مؤثر بشمار می‌آید و بهمین جهت مورد علاقه مخصوص شاهانه بوده و اهتمام شایان در این باره فرمودند، عملیات ساختمانی کارخانه در شهریور سال ۱۳۱۱ شروع شد و قسمتی از ماشین‌ها ساخت کارخانه دانمارکی و قسمتی دیگر از کارخانجات سوئد و بوسیله متخصصین همان کارخانجات خریداری و نصب گردید ولی ساختمان قسمتی از بنا بعهده کمپانی آلمانی محول گردید، این کارخانه ظرفیت تهیه یکصد تن سیمان را در روز دارد که امید دارد با افزایش کوره‌های بیشتر از آن بهره برداری بیشتر بشود...» در این روز اعلیحضرت رضاشاه کبیر تاکید کردند که یک کارخانه سیمان کار مملکت را آسان نمی‌کند، هر جا که استعداد دارد باید کارخانه سیمان تأسیس بشود تا ساختمان‌های مملکت با اصول جدید وسعت بیابد.

سیلوی تهران

وقتی جاده شهری بسوی تهران درشرف اتمام است بنای عظیم سیلوی گندم تهران از دور نمایان میگردد و در واقع پیش درآمد شهر تهران از جنوب آن است.

این سیلو روز دوشنبه دوازدهم شهریورماه سال ۱۳۱۸ در حضور اعلیحضرت رضا شاه کبیر و الاحضرت ولایتعهد «شاهنشاه آریامهر» افتتاح شد و اعلیحضرت رضا شاه کبیر بمجرد ورود بکارخانه خطاب به هیئت دولت و نمایندگان مجلس فرمودند: «... ساختمان سیلو برای مملکت خیلی لازم است کشوری که قسمت اعظم فلاح آن با آب باران تأمین میشود باید همیشه از این قبیل وسائل برای ذخیره داشته باشد تا بموقع از آن استفاده کند و من همیشه در این فکر بودم و ازادوار گذشته پیاد دارم که برای تهیه گندم چه کوششهایی میشد، بهر حال باید در هر گوشه این مملکت سیلو وجود داشته باشد...»

سپس «محمود بدر» وزیر دارائی طی گزارشی گفت: «... این ساختمان که امروز با دست مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه افتتاح میشود نخستین سیلوئی است که در برنامه سیلوسازی ثبت شده و برنامه هفت سیلوی دیگر در تهران، تبریز، اصفهان، مشهد، کرمانشاه، شیراز، اهواز، تنظیم گردیده که سه سیلوی آن در سال جاری و بقیه در سالهای بعد با تمام خواهد رسید و در اجرای منویات اعلیحضرت کوشش بیشتر بعمل خواهد آمد...»

کارخانه بلورسازی

پس از آنکه اعلیحضرت قسمت‌های مختلف کارخانه را بازدید و مراسم افتتاح پایان یافت به کارخانه بلورسازی تشریف فرما شدند و آن کارخانه را نیز با تشریفات خاص افتتاح و صاحبان آن را مورد تشویق قرار دادند.

کارخانه بلورسازی دارای سه کوره ذوب شیشه که کوره‌های شیشه و پنجره آن ظرفیت پنج تن را در روز داشت و کوره‌های دیگر برای ساختن بطری و بلور بود.

تهران خیابان پهلوی

در عصر رضا شاه کبیر برای شهرسازی اقدامات وسیع صورت گرفت و اذسالهای پیش از سلطنت برای نوسازی شهرها و احداث خیابانهای وسیع و روشنایی و بهداشت و ایجاد باغهای ملی برنامه‌هایی تهیه شده بود که در دوره سلطنت پی در پی بموقع اجرا گذارده شد و از آنجا که اعلیحضرت رضا شاه کبیر پیوسته از سراسر مملکت بازدید میکردند نوسازی شهرها تنها اختصاص به تهران نداشت بلکه در همه جا يك جنبش و حرکتی برای تجدید حیات و پیشرفت در همه رشته‌ها پدید آمد، در تهران خیابانهای تنگ و بناهای فرسوده برداشته شد و خیابانهای وسیع و بناهای تازه برپا گردید و شهر تهران با دو خیابان زیبا به شمیران متصل شد، مخصوصاً سازمانهای دولتی موظف بودند که برای مؤسسات خود تجدید بنا کنند یا بناهای نو ایجاد نمایند از این رو بناهایی برای وزارت خانه‌ها و مؤسسات دولتی ساخته شد که از آن جمله میتوان وزارت دادگستری، وزارت دارایی، بناهای گمرک، وزارت کشور، وزارت امور خارجه و پست و تلگراف و تلفن را بطور نمونه یاد کرد.

خیابان پهلوی جاده شمیران

چراغ برق

برای روشنایی شهرها پیش از هر امر دیگر توجه شد چنانکه برای برق تهران که پیوسته پایتخت درخاموشی بسر میبرد دولت لایحه چراغ برق را در سال ۱۳۰۶ به مجلس شورای ملی برد و بتصویب رسانید، بموجب این لایحه اختیار احداث کارخانه‌های برق باختیار دولت درآمد و از همان هنگام برای خرید کارخانه‌های برق اقدام شد که یکی از آنها کارخانه برق تهران است که در محوطه وسیعی در بیرون دروازه معروف به «دوشان تپه» که امروز خیابان ژاله است بوجود آمد و در سال ۱۳۱۷ از آن بهره‌برداری کامل شد.

تلفن تهران که مغناطیسی بود برچیده شد و بجای آن تلفن کابری بکار افتاد و همین اقدامات در مراکز استانها و شهرستانهای بزرگ بموقع اجرا درآمد.

شهرداریها بصورت تازه‌ای بصورت نوسازی شهرها تلاش و کوشش کردند و عموم طبقات را تشویق بساختن بناهای تازه نمودند و در تمام ارکان اجتماعی و زندگی مردم شهرها دگرگونی و تحول بوجود آوردند که هنوز آثار آن در گوشه و کنار بچشم میخورد و از یادگارهای ارزنده عصر پهلوی است.

دورنمای وزارت دارائی

دورنمای شرفهای اقتصادی

یکی از خدمات بزرگ رضاشاه کبیر تثبیت وضع مالی و اقتصادی کشور است. از نخستین روز سلطنت برای اداره خزانه مملکت دست افراد نادرست و عمال بیگانه قطع شد، برای اداره مالیه و گمرکات کشور علاوه بر تدوین و تصویب قوانین عاجلانه و سودمند و مرکزیت یافتن امور مالی در سازمان وزارت دارائی مانند دیگر مؤسسات مملکت تجدید سازمان بعمل آمد و نظام اداری آن وزارتخانه تحت نظر مستقیم قرار گرفت بطوریکه يك روز صبح پیش از وقت اداری اعلیحضرت بآن وزارتخانه رفتند و در سرسرای آنجا ایستادند و با فرا رسیدن ساعت هشت دستور دادند درهای وزارتخانه را بستمند و از جمله کسانی که پشت در ماندند وزیر مالیه بود.

وزارت دارائی، خیابان ناصر خسرو

توازن بودجه

* بودجه‌هایی که دولت‌ها تا پیش از سلطنت پهلوی به مجلس میدادند توازن نداشت و ارقامی بود که بکلی با حقیقت تطبیق نمیکرد زیرا وقتی دولت‌ها ثابت نباشند و وضع مالی استقلال نداشته باشد مملکت بودجه‌ای درست نخواهد داشت، اما در عصر او بودجه مملکت درست شد و هر سال بر مقدار خرج افزوده گشت و درآمد پیش از بیش فزونی گرفت و همه سال بودجه سال دیگر پیش از پایان یافتن سال مالی تهیه و تنظیم و به مجلس فرستاده شد و به تصویب رسید زیرا پیش از او بودجه ها سال بسال معوق میماند تا دولتها ساقط میشدند و پیوسته هر ماه يك دوازدهم بودجه را با قید و فوریت از مجلس میکشفتند.

گمرکات

* یکی از سرچشمه‌های درآمد مملکت ما گمرک است که پیش از پیدایش پهلوی گمرک‌ها باز و در دست بیگانگان بود. گمرک‌های شمال بابت قروض دولت به بانک استقراضی روس در اختیار آنها بود و هر چه درآمد داشت میبردند. گمرکات جنوب هم برای قروض دولت ایران ببانک لندن، همین وضع را داشت.

ولی در این عصر گمرکات نیز مانند همه‌ی ادارات دارائی مملکت زودتر اصلاح گردید، دست بیگانه از گمرکات قطع شد و ماموران جدید گمرک با در دست داشتن مقررات و قوانین تازه بمرزها اعزام شدند و مساله انحصار تجارت و نظارت دولت بر آن بوضع گمرکات پیشتر نیرو بخشید و سرانجام خزانه مملکت بصورتی درآمد که علاوه بر رفع احتیاجات، باندوخته آن هم هر روز افزوده گشت.

تجارت و انحصار

* برای تجارت قانون خاص تهیه شد و قانون انحصار بر صادرات و واردات، نظارت دولت را بصورت دائمی درآورد و در نتیجه تجارت معنای واقعی خود را یافت.

* تمام کارخانه‌هایی که در ایران براه افتاد و اشیائی که برای رونق صنعت از اروپا بایران آورده شد در مقابل ارز حاصله از خشکبار و مواد مشابه آن بود که بدون واسطه و پایاپای خریداری شد.

دورنمای پیرفتهای اقتصادی

یکی از خدمات بزرگ رضاشاه کبیر تثبیت وضع مالی و اقتصادی کشور است. از نخستین روز سلطنت برای اداره خزانه مملکت دست افراد نادرست و عمال بیگانه قطع شد، برای اداره مالیه و گمرکات کشور علاوه بر تدوین و تصویب قوانین عاجلانه و سودمند و مرکزیت یافتن امور مالی در سازمان وزارت دارائی مانند دیگر مؤسسات مملکت تجدید سازمان بعمل آمد و نظام اداری آن وزارتخانه تحت نظر مستقیم قرار گرفت بطوریکه يك روز صبح پیش از وقت اداری اعلیحضرت بآن وزارتخانه رفتند و در سرسرای آنجا ایستادند، و یافرا رسیدن ساعت هشت دستور دادند درهای وزارتخانه را بستند و از جمله کسانی که پشت در ماندند وزیر مالیه بود.

وزارت دارائی، خیابان ناصر خسرو

توازن بودجه

* بودجه‌هایی که دولت‌ها تا پیش از سلطنت پهلوی به مجلس میدادند توازن نداشت و ارقامی بود که بکلی با حقیقت تطبیق نمیکرد زیرا وقتی دولت‌ها ثابت نباشند و وضع مالی استقلال نداشته باشد مملکت بودجه‌ای درست نخواهد داشت، اما در عصر او بودجه مملکت درست شد و هر سال بر مقدار خرج افزوده گشت و درآمد پیش از پیش فزونی گرفت و همه سال بودجه سال دیگر پیش از پایان یافتن سال مالی تهیه و تنظیم و به مجلس فرستاده شد و به تصویب رسید زیرا پیش از او بودجه ها سال بسال معوق میماند تا دولتها ساقط میشدند و پیوسته هر ماه يك دوازدهم بودجه را با قید و فوریت از مجلس میگرفتند.

گمرکات

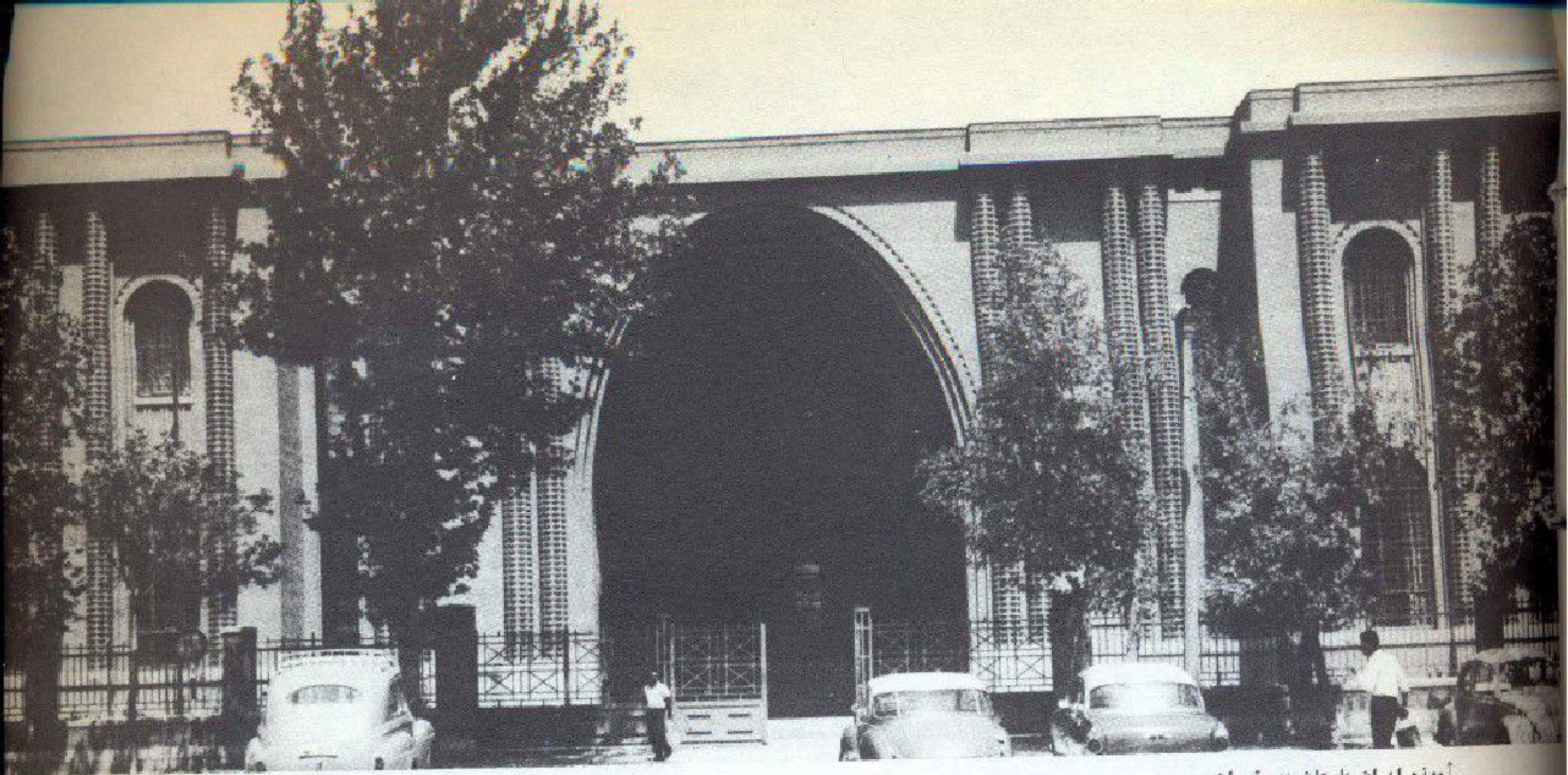
* یکی از سرچشمه‌های درآمد مملکت ما گمرک است که پیش از پیدایش پهلوی گمرک‌ها باز و در دست بیگانگان بود. گمرک‌های شمال بابت قروض دولت به بانک استقراضی روس در اختیار آنها بود و هر چه درآمد داشت میبردند. گمرکات جنوب هم برای قروض دولت ایران به بانک لندن، همین وضع را داشت.

ولی در این عصر گمرکات نیز مانند همه‌ی ادارات دارائی مملکت زودتر اصلاح گردید، دست بیگانه از گمرکات قطع شد و مأموران جدید گمرک با در دست داشتن مقررات و قوانین تازه بمرزها اعزام شدند و مساله انحصار تجارت و نظارت دولت بر آن بوضع گمرکات بیشتر نیرو بخشید و سرانجام خزانه مملکت بصورتی درآمد که علاوه بر رفع احتیاجات، باندوخته آن هم هر روز افزوده گشت.

تجارت و انحصار

* برای تجارت قانون خاص تهیه شد و قانون انحصار بر صادرات و واردات، نظارت دولت را بصورت دائمی درآورد و در نتیجه تجارت معنای واقعی خود را یافت.

* تمام کارخانه‌هایی که در ایران براه افتاد و اشیائی که برای رونق صنعت از اروپا بایران آورده شد در مقابل ارز حاصله از خنکبار و مواد مشابه آن بود که بدون واسطه و پایاپای خریداری شد.

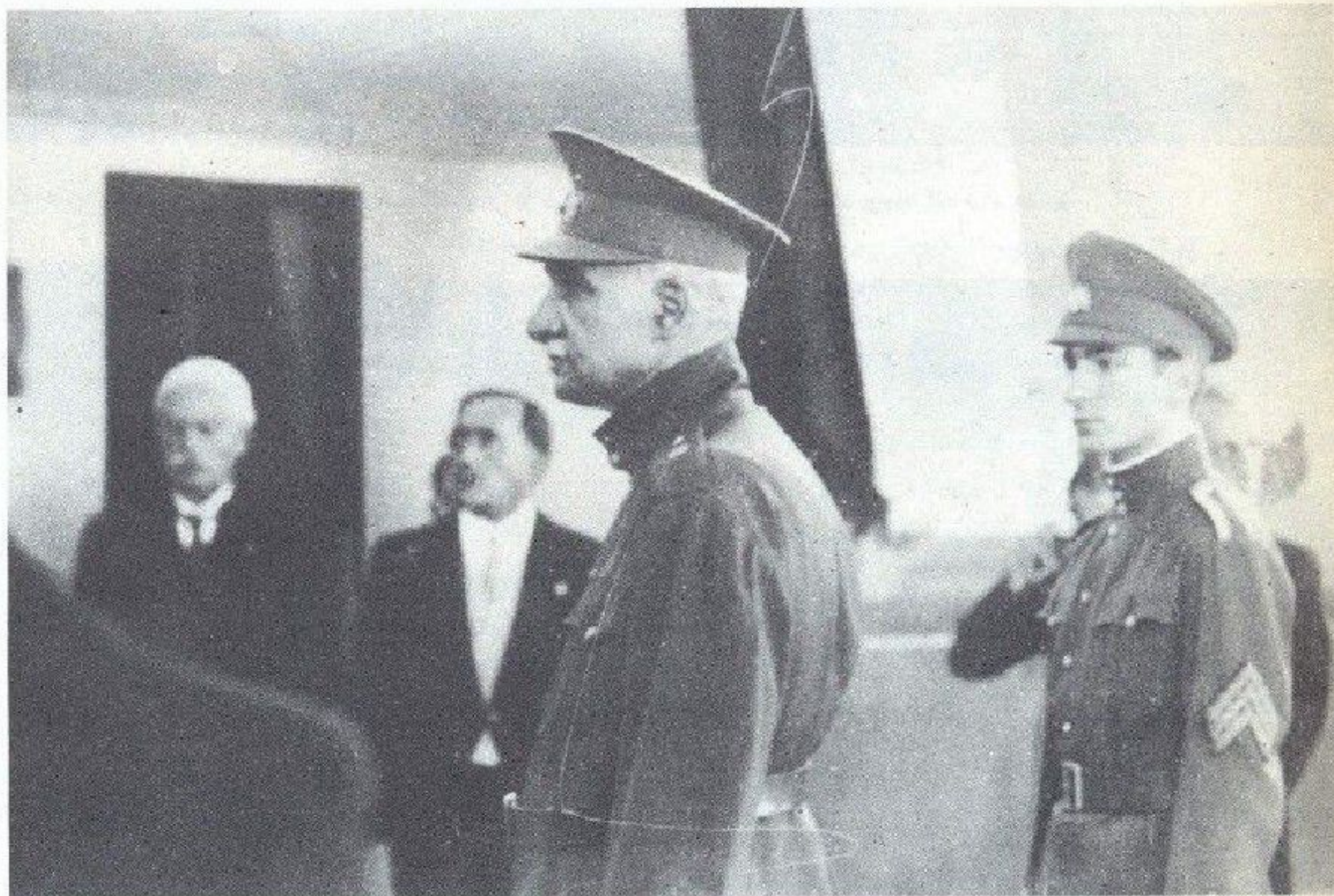
آموزه ایران باستان در تهران

بنای وزارت امور خارجه یکی از بناهایی است که زودتر از دیگر بناهای دولتی در عصر پهلوی بوجود آمد و امروز نیز از بناهای زیبای تهران است

امتعه وطن

پیش از آنکه اسمی فارسی برای موسسات ملی و دولتی انتخاب بشود و جای واژه‌های بیگانه را بگیرد برای نمایشگاه کالای وطن نام « امتعه وطن » انتخاب شده بود و از سال سوم که نمایشگاه مورد بازدید اعلیحضرت رضاشاه کبیر قرار گرفت نام آن به «نمایشگاه کالای ایران» تغییر یافت .
نمایشگاه کالای وطن از سال ۱۳۱۳ مرتباً هر سال مورد بازدید اعلیحضرت رضاشاه کبیر قرار میگرفت و هر سال بر مقدار محصولات و مصنوعات آن افزوده میشد و اعلیحضرت توجه مخصوص داشتند که کالای سال پیش یا بسته‌بندی های سال پیش بکلی عوض شده باشد و کالای تازه‌تر و بهتری جای آن را بگیرد .

نمایشگاه کالای وطن سال ۱۳۱۶

دورنمای میدان مشق
سابق و سر در آن

اعلیحضرت رضا شاه کبیر هنگام ورود به کالای وطن - سال ۱۳۱۴ . بسال ۱۳۱۲ بنای کالای وطن در زمینهای برابر باغ ملی از طرف اداره کل تجارت آماده شد و دو بنای زیبای دوطبقه یکی روبه خیابان سپه و دیگری در جنوب محوطه نمایشگاه ساخته شد که در عصر خود بسیار جالب بود ، بنای جنوبی آن به بانک فلاحی اختصاص یافت .

کالای ایران

قانون لباس متحدالشکل و البسه وطنی بنا بر اداء اعلیحضرت رضا شاه کبیر پیش از سلطنت تصویب و برای اجرا آماده شد و بزرگترین مشوق پوشیدن جامه‌های بافت ایران شخص شاه بودند چنانکه همیشه در مراسم رسمی بعموم متذکر میشدند که باید امتعه وطن را تقویت کرد و بکار آن رونق داد تا کم از کالای بیگانگان بی نیاز بشویم و سپس از همان سال‌های نخستین سلطنت مقدمات اجرای لباس متحدالشکل آماده میشد تا در نیمه دوم سلطنت مردان و زنان ایران بلباس اروپائی آمدند و در مسیر تمدن نوین گامهای سریع برداشتند.

نخستین نمایشگاه

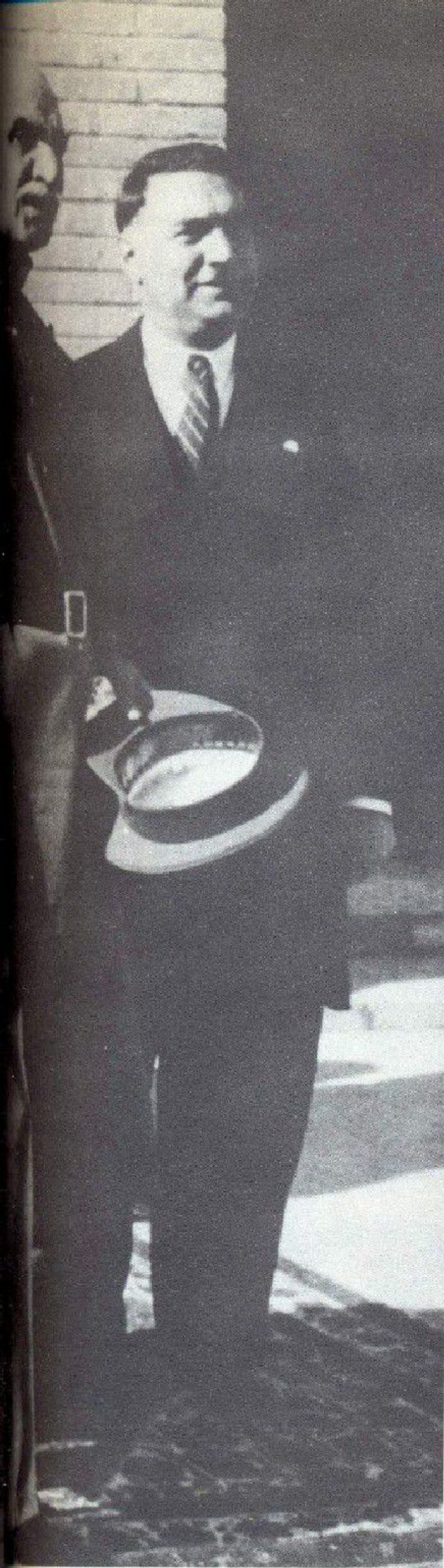
اعلیحضرت رضا شاه کبیر پیوسته برای جامه سربازی خود پارچه بافت وطن انتخاب میکردند و صاحبان صنایع ملی را تشویق شرکت در بازارهای مکاره و رونق صنعت داخله و تأسیس نمایشگاه میفرمودند، از این رو در سال ۱۳۰۹ نخستین نمایشگاه امتعه وطنی را در «تکیه دولت» که محل آن امروز برابر بازار بزرگ تهران است برپا گردید و عموم طبقات با بازدید خود از این نمایشگاه استقبال شایان کردند که اثری عمیق بجای گذارد و برای اقدام اساسی دولت، احساسات عمومی موثر افتاد.

نمایشگاه امتعه وطن

از سال ۱۳۰۷ که اداره کل تجارت تأسیس شد و اطاق تجارت هم بصورت يك كانون بازرگانی درآمد مسأله نمایشگاه امتعه وطن دوباره عنوان شد و اطاق بازرگانی با ارشاد و کمک اداره کل تجارت «نمایشگاه امتعه وطن» را با گردآوری انواع کالاهای ایران از کشاورزی و معدنی و دستباف قدیم و جدید «در محلی که امروز بانک کشاورزی ایران ساخته شده» آماده ساخت و در پانزدهم آبان ماه ۱۳۱۳ اعلیحضرت رضا شاه کبیر نمایشگاه را گشودند.

بازدید از نمایشگاه دو ساعت بطول انجامید و اعلیحضرت در هر غرفه از جزئیات جویامی شدند و بصاحبان مصنوعات و مروجان محصولات کشاورزی دستوراتی برای پیشرفت و بهتر شدن کارشان میدادند.

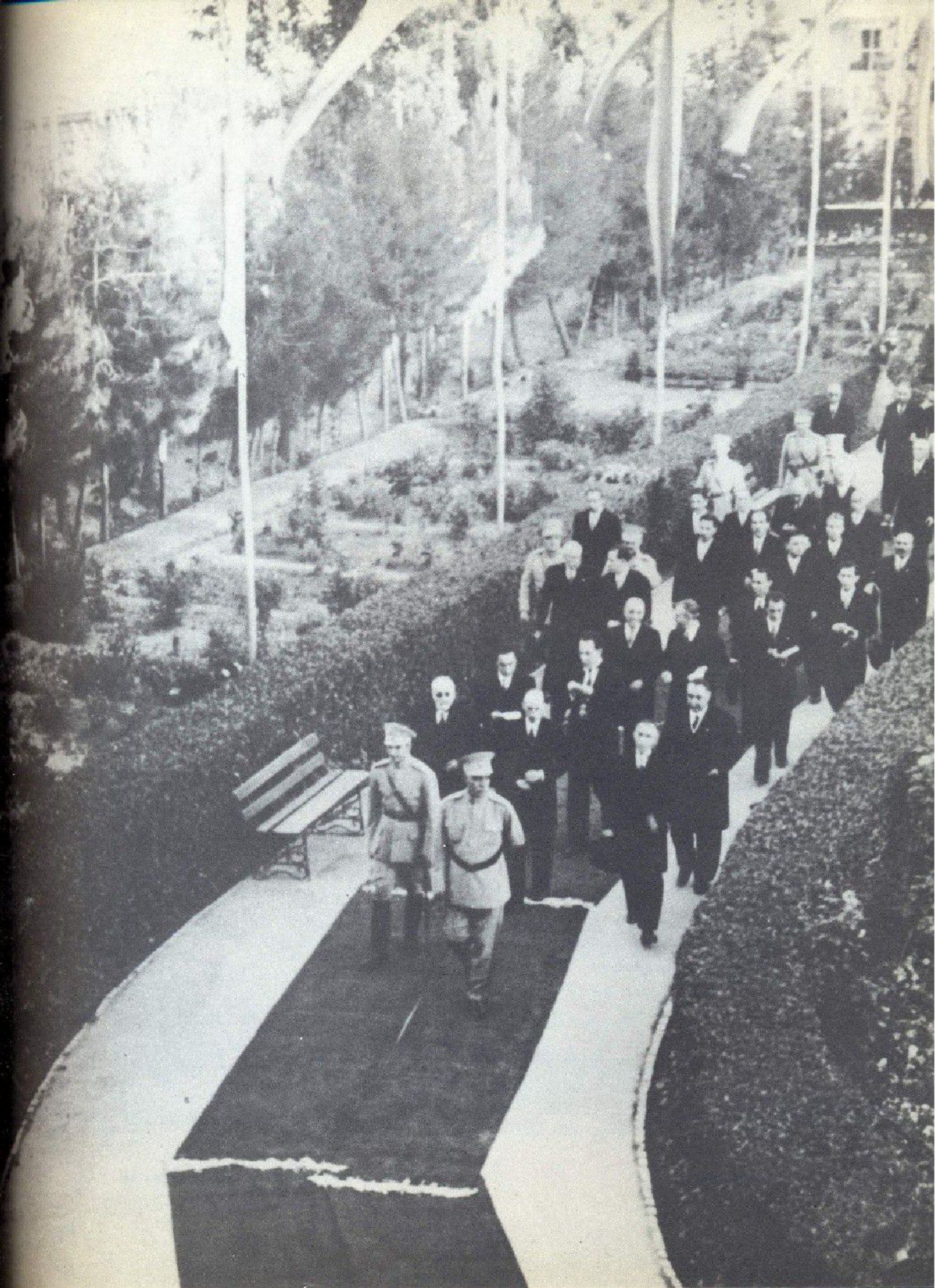
در نخستین بازدید از نمایشگاه امتعه وطن اعلیحضرت رضاشاه کبیر به رئیس کل تجارت و نمایندگان اطاق بازرگانی فرمودند که هر سال از این نمایشگاه دیدن میکنم و باید همه ساله به مقدار امتعه ما افزوده گردد و از همه نوع مصنوعات ایران در این نمایشگاه باشد. سعی کنید نمایشگاه‌ها ادامه بیابد نه اینکه یکسال نمایش داده بشود و بعد تعطیل گردد و باید توجه داشته باشید که مواد خام برای صادرات خیلی به پیشرفت کارهایی که در دست اجرا داریم کمک می‌کند زیرا مواد خام میدهیم و مصنوعات مورد احتیاج مملکت را از خارج می‌آوریم و در نتیجه ارز ما بیشتر ذخیره میشود. چنانکه در کار خرید و مسائل راه آهن از روز اول تا امروز سعی شده که بیشتر مواد خام بدهیم و در مقابل مصنوعات مورد لزوم را بگیریم.

هیئت دولت افتخار حضور دارند

در مدخل نمایشگاه کالای ایران سال ۱۳۱۵

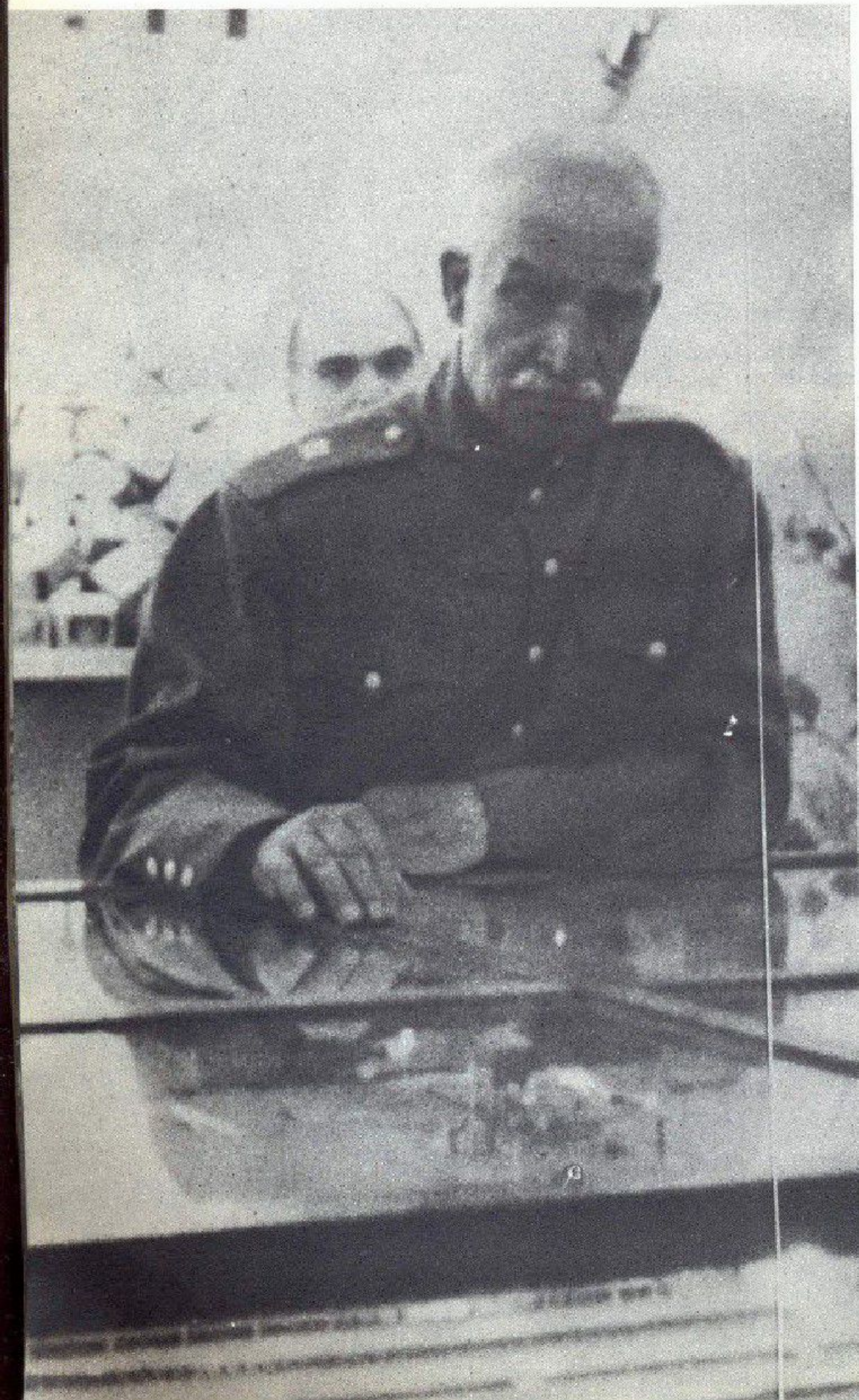

شرکت در بازارهای جهانی

برای اولین بار در فروردین سال ۱۳۱۲ کنگره بازرگانان ایران در تهران تشکیل شد و تجار سراسر ایران در تهران گرد هم آمدند و یک هفته پیرامون اقتصاد ایران و همکاری و هم‌آهنگی با یکدیگر و افزایش صادرات و کمک بامر فلاح گفتگو و مذاکره کردند که انعکاسی عمیق داشت و پس از پایان کنفرانس بازرگانان شرکت کننده در کنفرانس با اتفاق یاسائی رئیس کل تجارت بحضور اعلیحضرت رضا شاه کبیر بار یافتند.

پس از معرفی بازرگانان و عرض گزارش کار کنگره اعلیحضرت ضمن سخنان خود فرمودند: «... لازم است مال التجاره ایران بیازارهای دور و نزدیک ممالك خارجه شناسانده شود و برای اجرای این منظور که ترقی تجارت مملکت و نفع تجارت است باید یکمده از تجار بتمام نقاط عالم که ممکن است بازاری برای تجارت پیدا بشود مسافرت کنند، اطلاعات کافی از طرز تجارت و کار آنها و ترتیب تهیه مال التجاره خوب و اتمعه مرغوب حاصل نموده و اتمعه ایران را با آنها بشناسانند و در مراجعت بسایر تجار اطلاعات خوب بدهند تا تجارت ایران رونق بیاورد و نفع آن بیشتر متوجه خود آقایان میشود...» در پایان این مراسم تجار مستدعیاتی درباره النای بعضی قراردادهای تجاری داشتند که اعلیحضرت وعده مساعدت و اقدام آنرا دادند.

از هنگامی که ایران وارد مرحله نوین حیات اقتصادی خود بمصر پهلوی شد با تثبیت اوضاع اقتصادی در نمایشگاه‌های بین‌المللی و بازارهای مکاره جهانی پیوسته شرکت کرد و هر بار باشکوه تر از سالهای پیش محصولات قدیم و جدید ایران بمعرض نمایش گذارده شد که از جمله ایران در نمایشگاه آنورس و بلژیک، و نمایشگاه صنایع لنینگراد در سال ۱۳۱۴ و در نمایشگاه‌های مکاره بین‌المللی سالونیک، رم، ازبیر، لایپزیک، پراگ، ورشو، و نمایشگاه مکاره بین‌المللی نیویورک شرکت کرد و برای معرفی کالای ایران اقدامات سودمندی بعمل آورد. عده‌ای از بازرگانان ایران بنا بر شاد اعلیحضرت رضاشاه کبیر با اروپا و آسیا و آمریکا مسافرت کردند و با بازرگانان کشورهای صنعتی مذاکره و معامله نمودند و در نتیجه بطور محسوسی سطح معاملات بویژه صادرات ایران گسترش یافت و بازارهای خوبی برای محصولات ایران بوجود آمد.

صادرات بهتر داشته باشید

آنچه بیشتر موجب خرسندی اعلیحضرت رضاشاه کبیر را در بازدید از کالای ایران فراهم میآورد کالای تازه ساخت ایران بویژه پارچه‌های پشمی و ابریشمی بود و از سالهایی که کارخانه‌های چالوس و بهشهر محصولات خود را بیازار آورده بودند، هم در بازدید از مازندران هم در بازدید از کالای وطن مورد توجه قرار داشتند که محصول آنها با بهترین پارچه‌های اروپا رقابت نماید.

در مورد کالاهای قدیمی ایران بویژه قالی - زری بافی، خاتم کاری، کنده کاری روی نقره و مس پیوسته دستور میدادند که سعی کنید مصنوعات معروف ما برای صادرات آماده بشود و ذوق و هنر ایرانی را باروپائی بهتر نشان بدهد.

در باره چای و توتون و چغندر نیز هنگام بازدید از نمایشگاه تاکید میفرمودند که باید بسط کشت هرچه بیشتر افزوده بشود و باید قند و چای ایران در آینده مصرف داخله کشور را تأمین کند که ما از خارج واردات نداشته باشیم ..

در بازدید از هر غرفه به نسبت اهمیت کالا مدتی از مسئول و صاحب آن پرسش‌هایی از چگونگی تهیه و فروش و کمبود مواد و مقدار کار و مقایسه درآمدهای سالهای پیش با یکدیگر استفسار میفرمودند و در هر مورد صاحبان کالا را هدایت میکردند و مرتباً به وزیر صناعت و تجارت دستور میدادند که برای پیشرفت کار آنها تسهیلات فراهم آورند و بسیار اتفاق افتاد که در بازدید سال بعد مجدداً در مورد همان دستوری که سال پیشین برای بهتر شدن محصول و ایجاد تسهیلات داده بودند پرسش میفرمودند و هر آینه کوتاهی شده بود خشمگین میشدند.

پارچه‌های بافت ایران مورد توجه قرار گرفت.

نمایشگاه کالاهای وطن سال ۱۳۱۹. غرفه هنرستان دختران

نمایشگاه کالای وطن سال ۱۳۱۷ در غرفه پلور ایران چهل چراغ‌های ساخت ایران مورد توجه واقع شد.

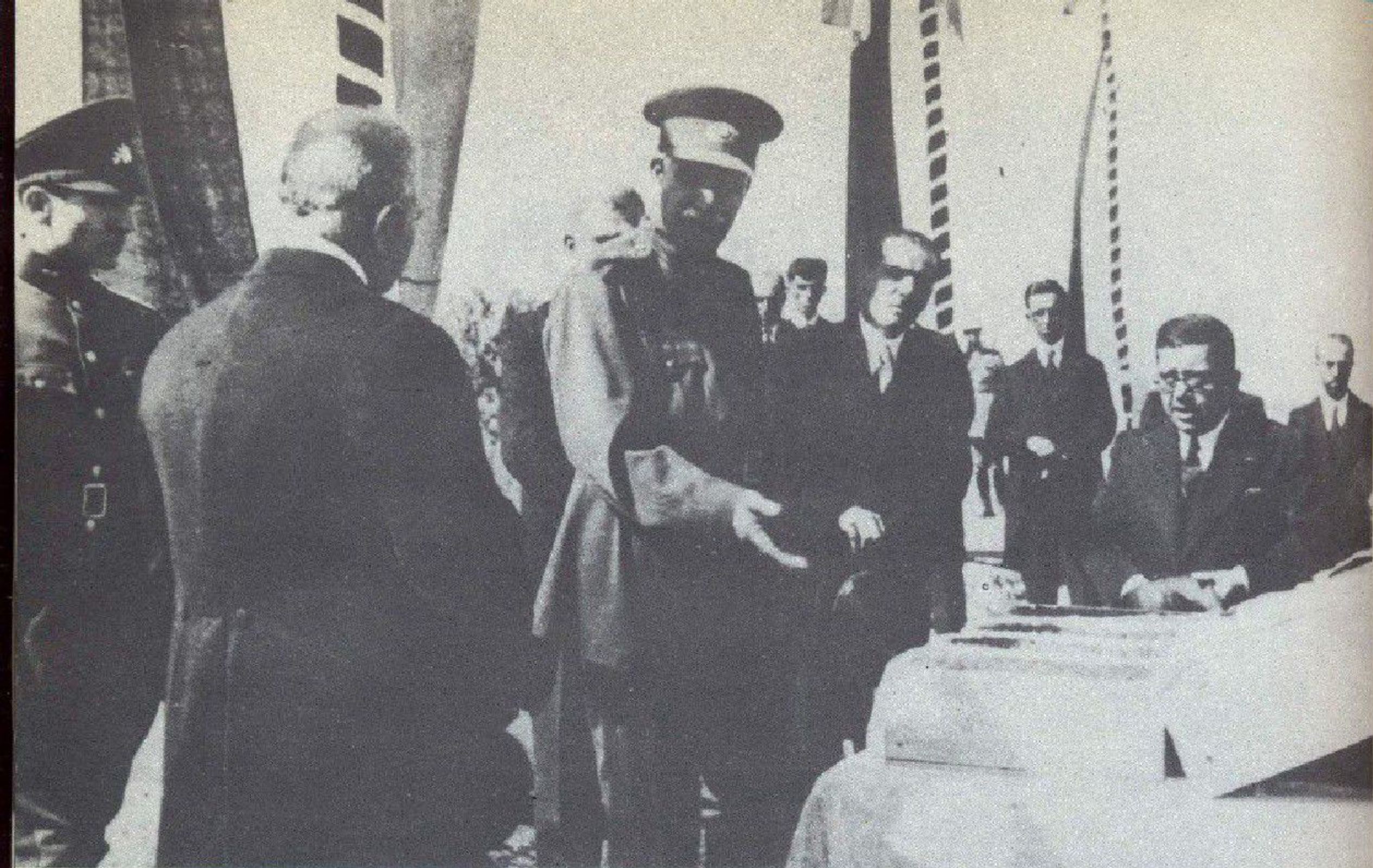
نمایشگاه خشکبار ایران

در مهرماه سال ۱۳۱۶ اعلیحضرت رضاشاه کبیر باتفاق ولایتعهد شاهنشاه آدیامهر، تشریف فرمای قزوین شدند و از نمایشگاه خشکبار ایران که در باغ معروف و زیبای کشاورزی ترتیب یافته بود بازدید بعمل آوردند

برای بهبود وضع میوه و تهیه خشکبار ایران در عصر پهلوی توجه خاص مبذول شد و اعلیحضرت رضا شاه کبیر در همه جا بویژه در استانها و شهرستانهایی که استعداد بیشتر برای محصول بهتر داشت دستورات و اوامری میدادند و این نکته را یادآوری شدند که باید حتی المقدور واردات صنعتی ما از اروپا در مقابل صادرات خشکبار تأمین بشود و خشکبار ما وقتی طالب دارد که محصول خوب با بسته بندی خوب تهیه بشود متأسفانه در گذشته توجه باین امر نشده و درآینده باید خشکبار و میوه ایران بطور کلی از هر جهی تحت مراقبت وزارت فلاحات باشد تا مشتری و خریدار کالاهای ما در بازارهای اروپا بیشتر بشود و آنچه تا امروز عمل شده هنوز مرا خشنود نساخته است.

هنگام ورود بباغ کشاورزی قزوین

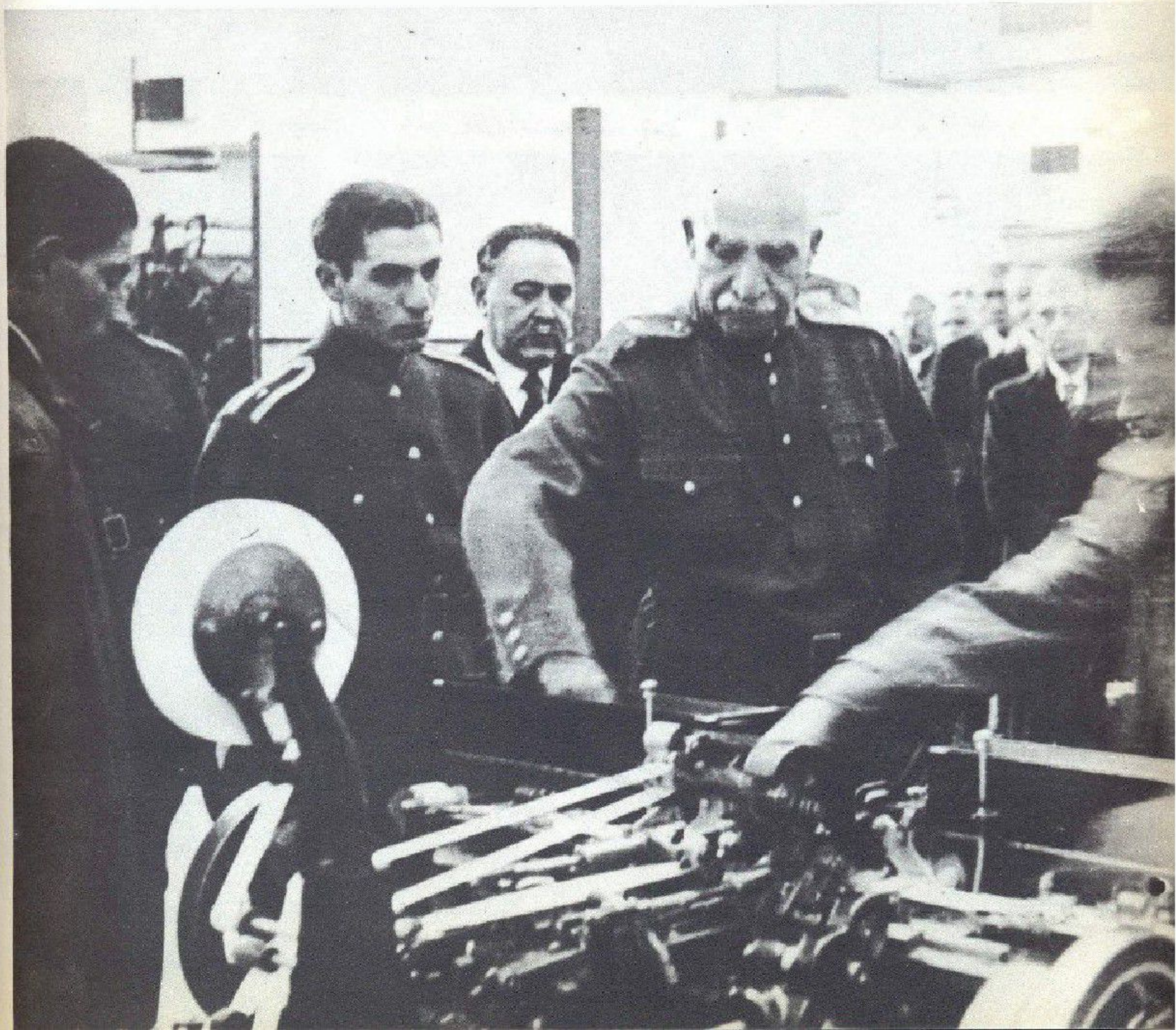
بازدید از نمونه‌های خشکبار صادراتی

دخانیات ایران

تنباکوی ایران از سالیان دراز شهرت جهانی دارد و کشورهای خاور میانه بهترین خریدار تنباکوی ایران برای قلیان بودند و هنوز هم در سوریه و لبنان بهترین تنباکودا تنباکوی ایران میخوانند توتون سیکار ایران نیز شهرتی مشابه تنباکوی قلیان داشت و تا سال ۱۳۱۶ در ایران کشت توتون و خرید آن و نیز سیکار پیچی و سیکار فروشی سازمانی مستقل تحت نظر دولت نداشت و دکانهای سیکار فروشی بادت سیکارت را می پیچیدند و نامهای مختلفی روی سیکار مینهادند اما در این سال دخانیات بانحصار دولت درآمد و وزارت دارائی خریدار توتون و تنباکو شد و در انبار انحصار دخانیات ایران گردآوری نمود.

کارخانه دخانیات ایران در پنجم مهرماه سال ۱۳۱۶ با تشریفات از طرف اعلیحضرت رضا شاه کبیر گشوده شد و تمام قسمتهای آن با سیکارهای مخصوص مورد بازدید قرار گرفت کارخانه دخانیات ایران روزنخست باهشت ساعت کار ، دوازه میلیون و نیم سیکارت ویست و دوهزار کیلو توتون چبق و هشت هزار کیلو تنباکو تهیه میکرد و در مدتی کوتاه بمقدار محصول آن افزوده شد.

آماده ساختن توتون ، تا بسته بندی و انبار کردن آن مورد بازدید قرار گرفت .

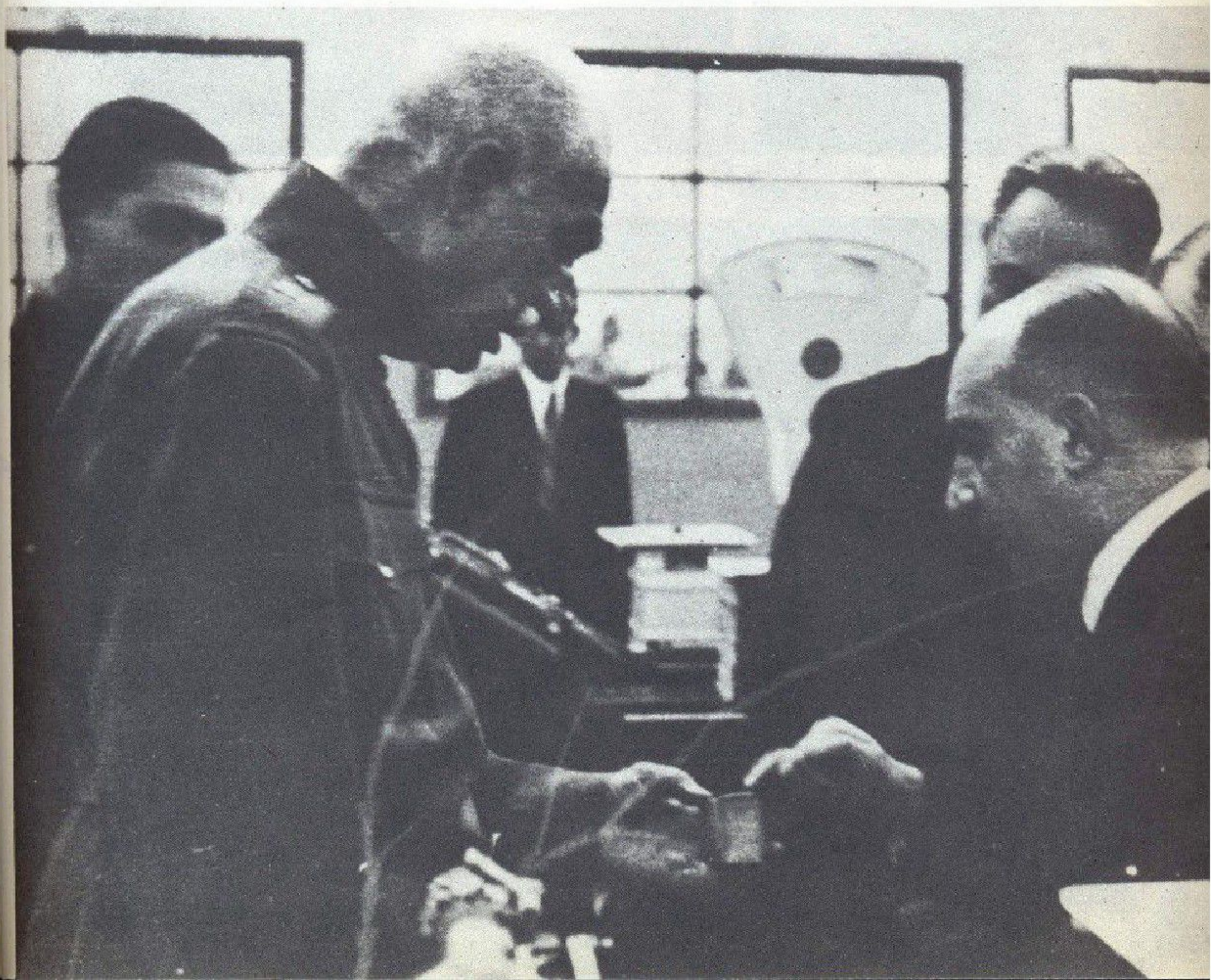

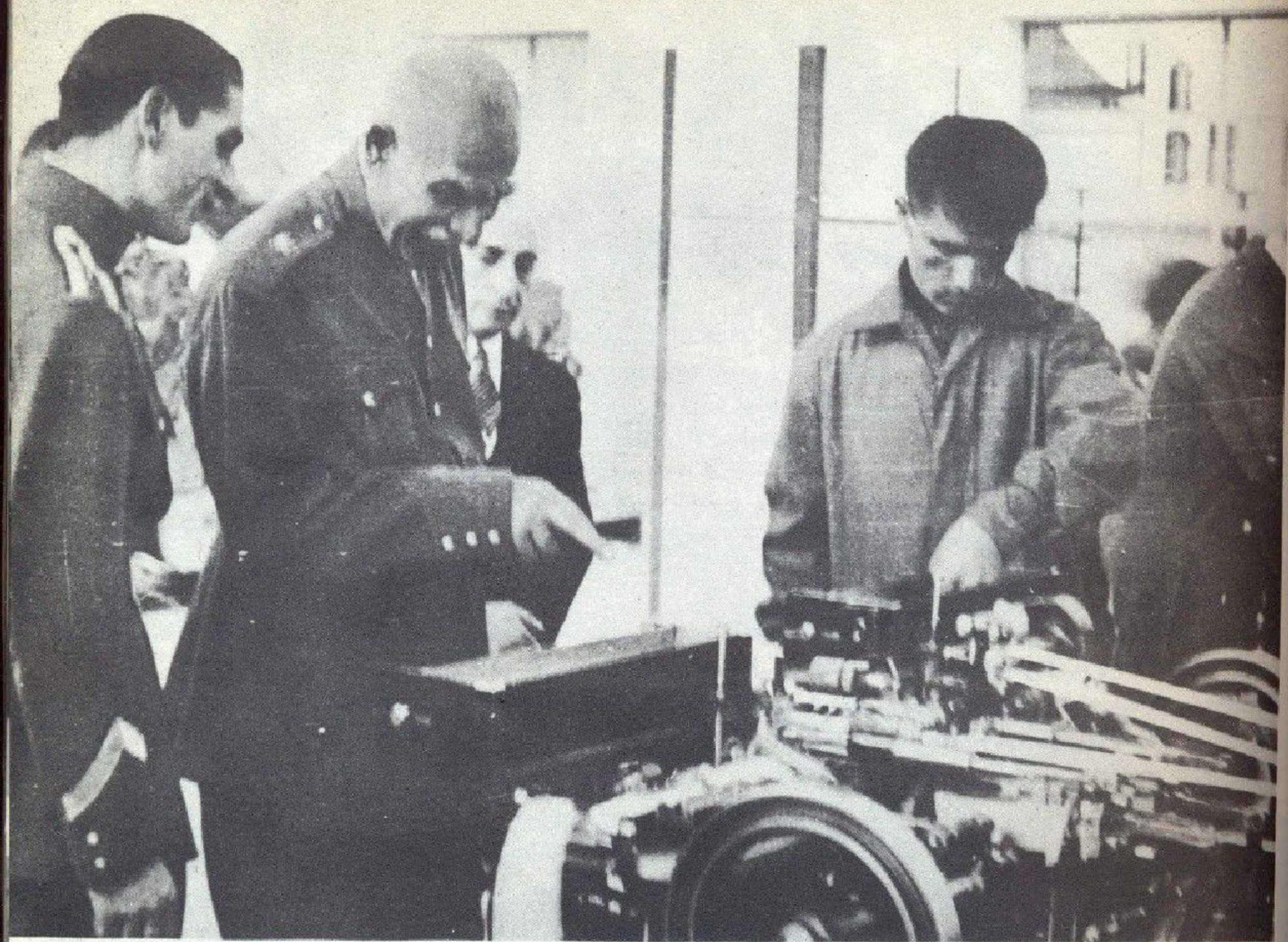
سیگار تاج و اشنو

اعلیحضرت رضاشاه کبیر پس از استماع گزارش مدیر کل انحصار دخانیات از تمام قسمت‌ها حتی انبار توتون و قسمت‌های بسته‌بندی بازدید کردند و در هر قسمت از مسئولین آن توضیح خواستند و در پایان بازدید برای صدور سیگار و سیگارت ایران به خارج دستورات مؤکد دادند و افزودند در صورتی سیگار ایران مشتری خوب خواهد داشت که هر روز جنس آن مرغوب تر و بسته‌بندی آن بهتر شود و گرنه مشتری خود را از دست خواهد داد و امروز ما خریدارهای خوبی در خارج برای سیگار ایران داریم ...

سیگار و سیگارت های ایران روزهای افتتاح مؤسسه دخانیات در سراسر ایران پخش شد و مورد توجه عموم قرار گرفت زیرا بسته‌بندی‌ها با جعبه‌ها و کاغذهای زیبا و انواع مختلف آن با سیگارت‌های اروپائی برابری میکرد. سیگار گران قیمت معروف به «سیگار تاج» در جعبه‌های کتابی قرار داشت و سیگاران ارزان قیمت که مطبوع ذائقه اکثریت بود بنام «اشنو» در جعبه‌هایی نازکتر بفروش میرسید.

سیگارهای دیگر مانند گران سبز و گران آبی و هما از همان روز نخست در دسترس عموم قرار گرفت و توتون و تنباکوی خالص هم بسته‌بندی شد.

همه جا طرز کار بررسی میشد

سنگ بنای کارخانه ذوب آهن

پیشرفت صنعت و ایجاد کارخانه‌های صنعتی در ایران پیوسته مورد توجه اعلیحضرت رضاشاه کبیر بود چنانکه وقتی استعداد مناطق را برای صنعتی شدن مورد بررسی قرار دادند، در صنعتی شدن آن نواحی از هیچ تلاشی فروگذار نکردند و از هنگامی که برنامه توسعه صنایع با ایجاد کارخانه ذوب آهن مورد توجه واقع شد پیوسته برای بشمر رسیدن این امر تلاش و کوشش بعمل آمد و چگونگی کار کارخانه ذوب آهن مورد بررسی قرار گرفت و سرانجام طرح‌های کارخانه مذکور به مرحله اجرا درآمد، با صاحبان صنایع آلمان مذاکرات مقدماتی با تمام رسید و متخصصین آنها به تهران آمدند و مناطق قابل بهره‌برداری را مورد بررسی قرار دادند و از نزدیک تجسس کردند، تا آنکه مشاوره کارشناسان داخلی با یکدیگر با انجام رسید و زمینهای منطقه «امین آباد ورامین» برای احداث کارخانه ذوب آهن تعیین و بمنظور تصویب ارائه شد.

روزهای اول نکته مورد توجه این بود که کارخانه ذوب آهن در منطقه‌ای واقع بشود که آب فراوان داشته باشد و خیلی دور از کوه‌های آهن دار نباشد، در عین حال محلی انتخاب بشود که سنگهای آهن از معدن تا محل ذوب آهن بوسیله ترن‌های باربری حمل گردد، با توجه به همه این نظریات ابتدا زمینهای «امین آباد» ورامین انتخاب شد و برای محل احداث کارخانه ذوب آهن تشریفات بعمل آمد و اعلیحضرت رضاشاه کبیر آن محل را بازدید کردند.

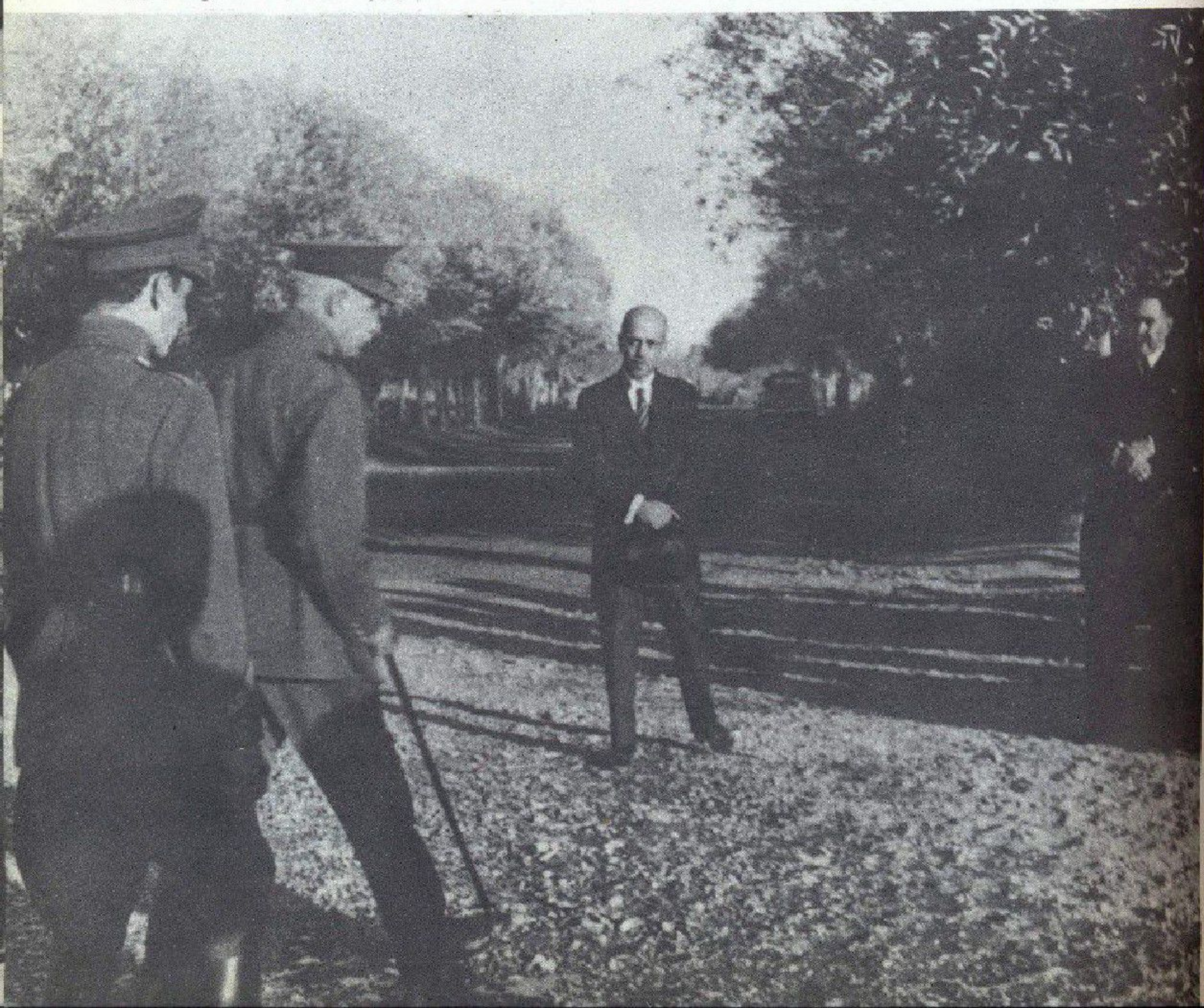
مهدی فرخ وزیر صناعت خیر مقدم عرض کرد

محمود جم نخست وزیر گزاشی پیرامون ذوب آهن بمرض رسانید

اعلی حضرت از دانشکده کشاورزی کرج بازدید فرمودند

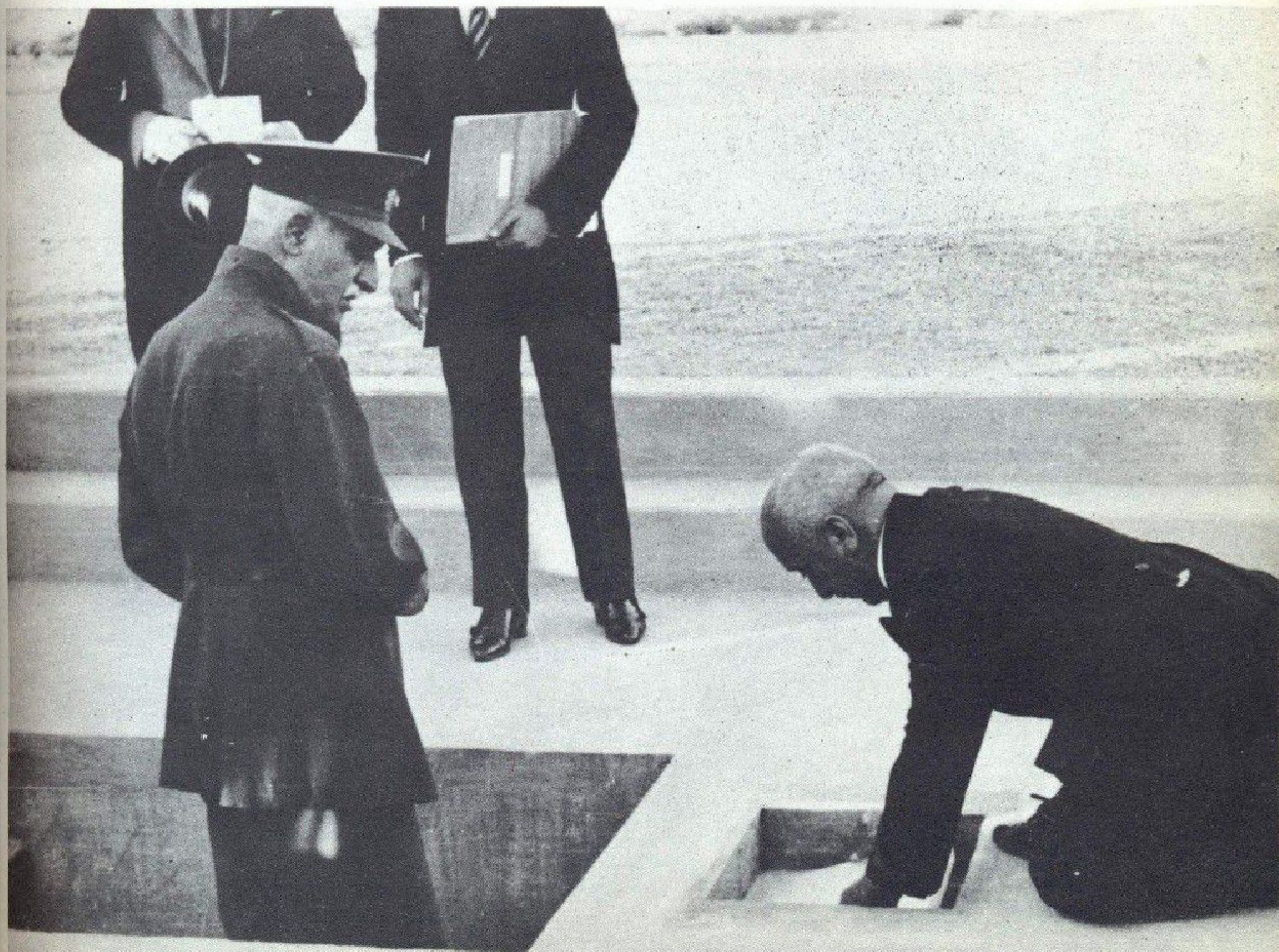
ذوب آهن در این آبادیا کرج

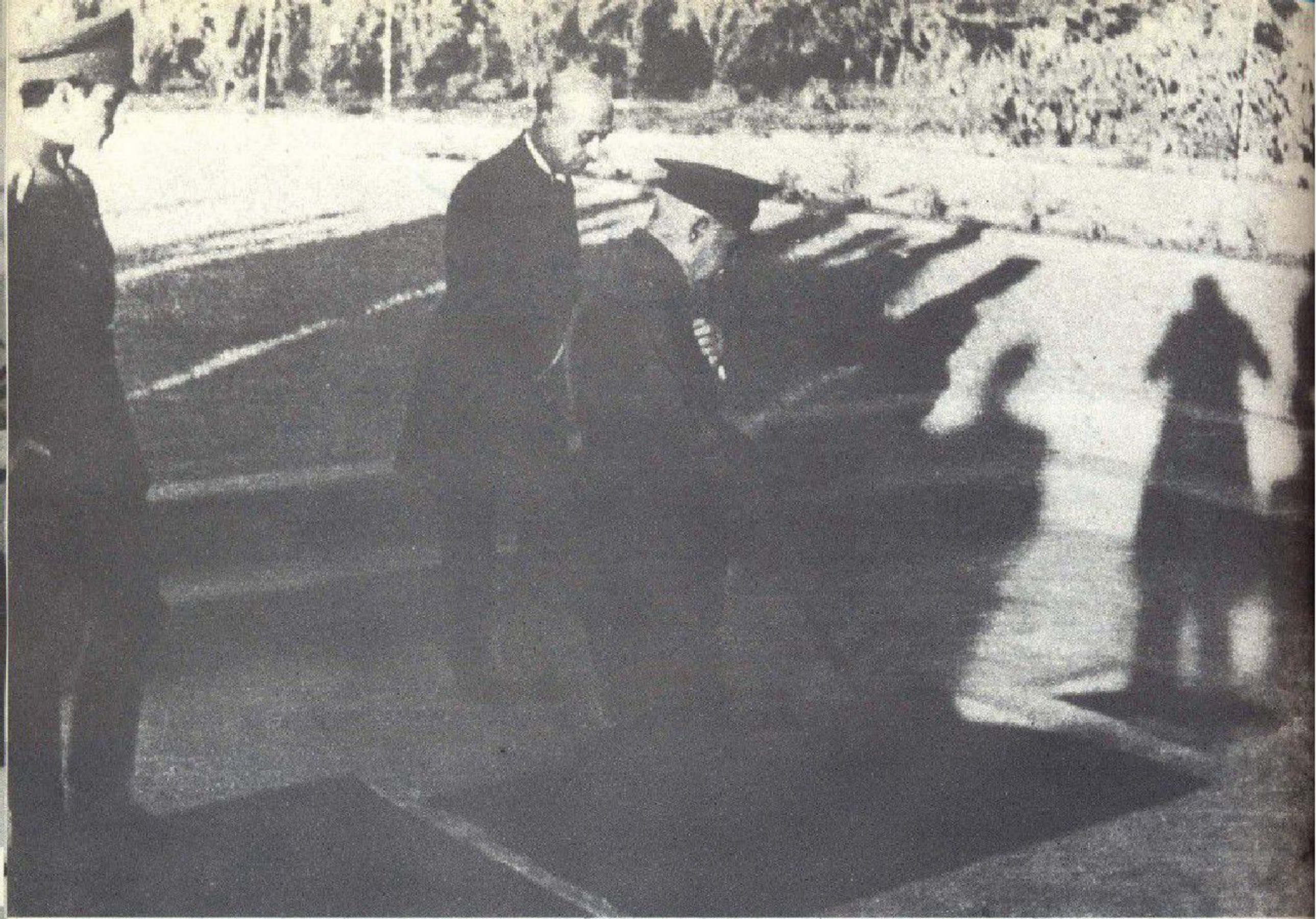
سرانجام پس از یکسال مهندسان تغییر رای داده و محوطه جنوبی شهر کرج را برای صنعتی شدن و احداث ذوب آهن انتخاب کردند .

با توجه باینکه اعلیحضرت رضاشاه کبیر از مدتها پیش معتقد بودند شهرستان کرج که در کنار تهران قرار گرفته باید بیک شهر صنعتی تبدیل شده و پیشرفت نماید نظر مهندسان مربوطه را تأیید فرموده و بنابر استدعای وزیر صناعت به کرج تشریف فرما شدند .

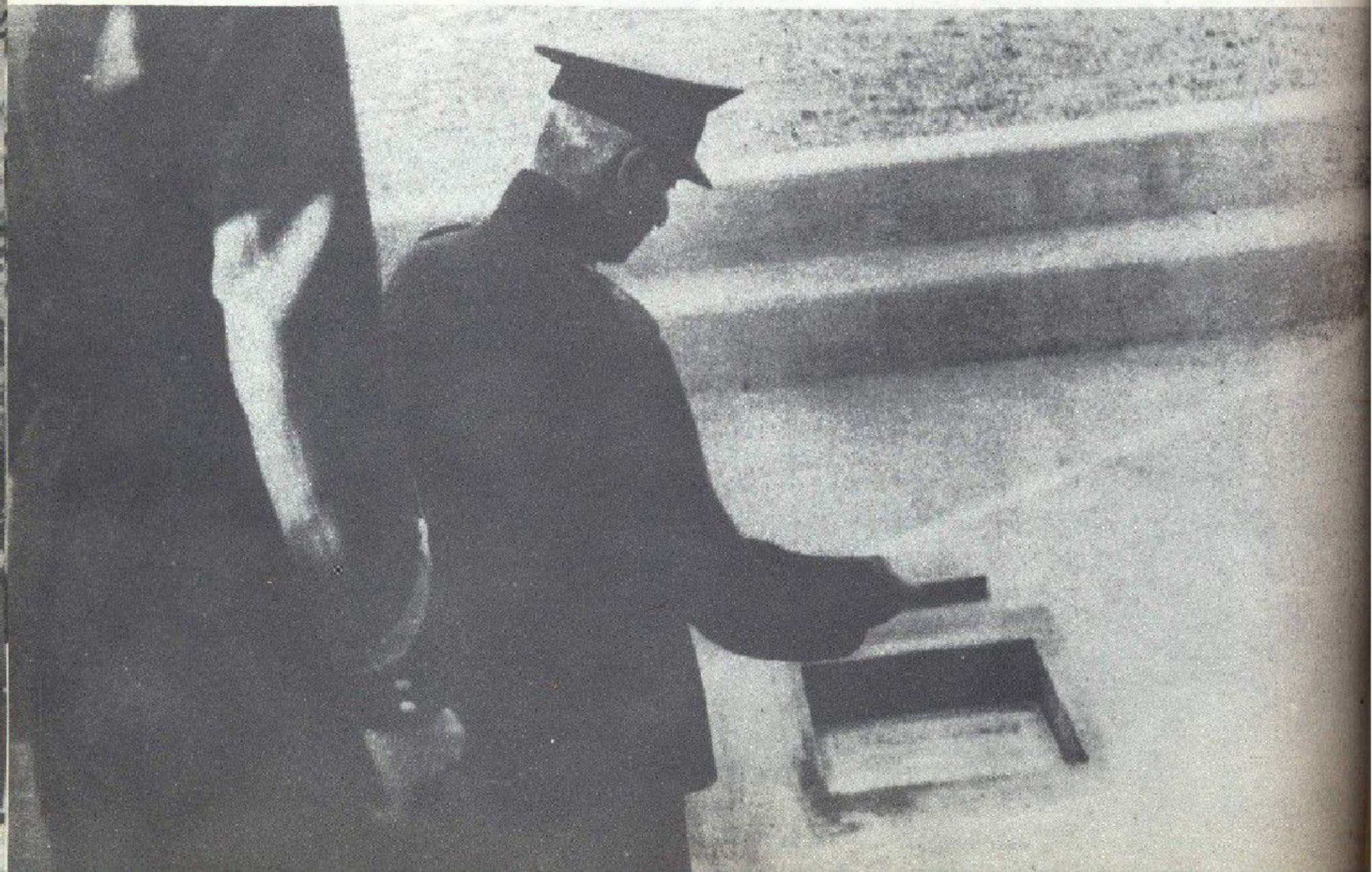
ابتدا از دانشکده کشاورزی بازدید بعمل آوردند و سپس عازم محل کارخانه ذوب آهن شدند وزیر صناعت و مهدی قرخ ، چگونگی طرحها و برنامه های احداث کارخانه ذوب آهن را معروض داشت و استدعا نمود که لوحه پایه بنارا بزمین بسپارند و یادگار عصر شاهنشاهی خود را برای آیندگان بگذارند اعلیحضرت رضاشاه کبیر پایه بنا را که بر لوحه ای از نقره حاک شده بود بزمین سپردند و بدین ترتیب کار احداث ذوب آهن ایران آغاز گردید ولی متأسفانه جنگ جهانی دوم طومار این برنامه عظیم صنعتی را درهم نوردید و نگذاشت ذوب آهن ایران در عصر اعلیحضرت کبیر به ثمر برسد و ایران از آهن بیگانه بی نیاز شود .

پس از آنکه اعلیحضرت رضاشاه کبیر لوحه بنیادگذاری ذوب آهن را بزمین سپردند مسئول کارخانه سنگ روی لوحه را گذارد و تشریفات پی ریزی با بتون آغاز گشت .

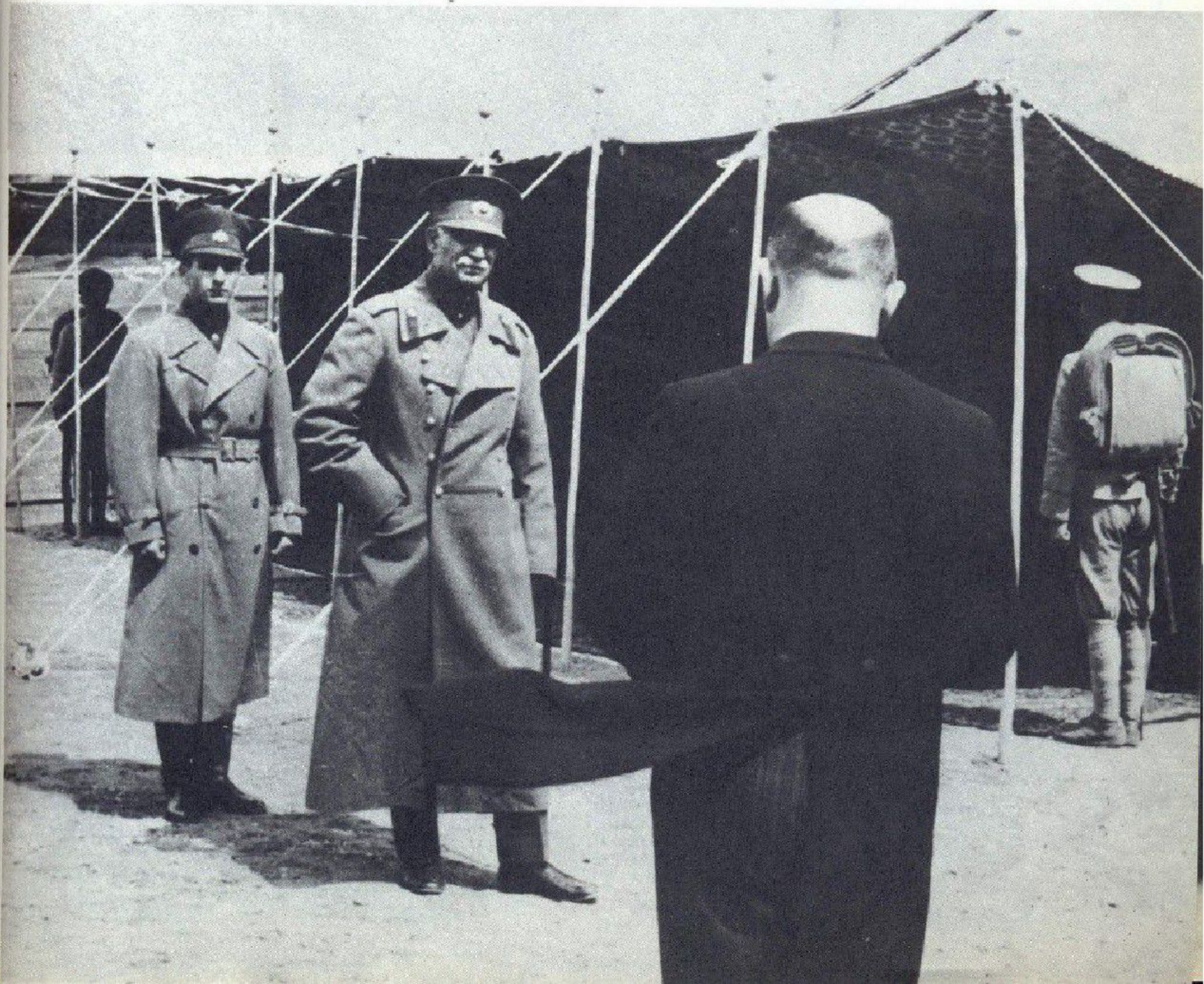
در اینجا « فرخ » وزیر ماعت از حضور اعلی حضرت استعفا میکند که با دست خود بنیاد کارخانه را بگذارند.

راه کوهستانی چالوس

از همان هنگام که برای نوسازی و وسعت راه‌های ایران طرح‌های تازه آماده گشت و برنامه راه آهن در فصل نخستین آن قرار گرفت برای احداث راه‌های کوهستانی و کندن تونل‌های بزرگ اقداماتی مؤثر بعمل آمد و مهندسان پیوسته سرگرم تهیه نقشه و اقدام کامل بودند که خوشبختانه نخستین آزمایش را در ایجاد تونل‌های راه آهن بکار بستند و نتیجه حفر تونل‌های راه آهن این شد که اعلیحضرت رضاشاه کبیر دستور دادند که در راه‌های کوهستانی ایران تونل‌های وسیع بوجود بیاید و مسافران بدون اتلاف وقت در مدتی کوتاه از تهران به دریای مازندران عزیمت نمایند و مردم از طی کردن راه‌های طولانی و سخت نجات یابند. براساس این برنامه راه تهران به چالوس که راهی سخت و صعب‌العبور است و رشته‌های گردنکش البرز مانع آنند با کوشش پیگیر آماده شد و روز جمعه دهم آذرماه ۱۳۱۲ اعلیحضرت رضاشاه کبیر برای گشایش آن به راه مذکور آمدند و در کنار تونل کنندوان که کارگران سرگرم حفر واحداث آن بودند در چادر مخصوص توقف کردند.

وزیر راه «مجیدآهی» گزارش احداث تونل کنندوان را بعرض میرساند و از پیشگاه اعلیحضرت استدعا می‌کند که با قطع نوار سه رنگ تونل را بگشایند

راه دریای مازندران

پیش از سال ۱۳۱۲ برای حفر واحداث تونل کنندوان اقدام شده بود ولی سالها وقت میخواست تا این راه آماده بهره برداری بشود ، از این رو راه کوهستانی را ادامه دادند و به چالوس رسانیدند و در این روز «علی منصور» وزیر طرق طی نطقی از حضور اعلیحضرت استدعای افتتاح راه را نمود و چنین عرض رسانید : «... تمام راه هایی که تا امروز حسب الامر مبارک اعلیحضرت همایونی در اقطار و اکناف مملکت ایجاد شده هر یک دارای منافع محلی و عمومی است اما از جهت مزایا و کیفیات طبیعی راه چالوس در درجه اول اهمیت است ، بنای پل چالوس از شاهکارهای عصر آن اعلیحضرت بشمار میرود ، این راه از کرج تا چالوس ۱۶۸ کیلومتر و کوتاه ترین راهی است که پایتخت مملکت را بدریای خزر متصل مینماید و از پیشگاه اعلیحضرت استدعا دارد که با دست مبارک نوارسه رنگ را قطع فرموده و اجازه رفت و آمد از این راه را صادر فرمایند . » پس از سخنان وزیر راه اعلیحضرت با قطع نوارسه رنگ راه را گشودند و مستقیماً بسوی مازندران عزیمت فرمودند...

اعلیحضرت رضاشاه کبیر و والاحضرت ولایتعهد « شاهنشاه آریامهر » از مقابل کرد احترام گذشتند

گشایش تونل کندوان

حفر تونل کندوان سالها بطول انجامید تا آن راه سخت برای رفت و برگشت آسان شد و سرانجام در تاریخ بیست و هفتم اردیبهشت ماه سال ۱۳۱۷ آماده افتتاح گردید.

در این روز اعلیحضرت رضاشاه کبیر با اتفاق والاحضرت ولایتعهد «شاهنشاه آریامهر» به محل تونل تشریف آوردند و وزیر راه «مجید آهی» طی گزارش چگونگی اقدامات را بمرض رسانید و سپس اعلیحضرت رضا شاه کبیر درحالیکه هیئت دولت و نمایندگان مجلس و امرای ارتش حضور داشتند نوارسه رنگ را با قیچی زرین قطع کردند و تونل را افتتاح نمودند.

اعلیحضرت رضاشاه کبیر از این راه عازم مازندران شدند. با افتتاح تونل کندوان که هنوز هم یکی از شاهراههای ایران است راه مازندران از جاده چالوس آسان شد زیرا همیشه راه چالوس پیش از افتتاح این تونل نیمی از سال بعلت برف و بهمن بسته بود و امروز از راه تونل در کمتر مدت میتوان راه را پیمود و فقط چند روز از سال ممکن است بعلت فرود آمدن برف فراوان مسدود باشد و گرنه همیشه آماده رفت و آمد است.

باقطع نوارسه رنگ تونل کندوان را گشودند

رئیس مجلس، وزیر کشور و نمایندگان مجلس افتخار حضور دارند

پس از گشایش تونل کندیوان اعلی حضرت با اتفاق ولایتعهد از همین راه عازم مازندران شدند

